

Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 2/06 ze dne 30.10.2007

Plénium Ústavního soudu

rozhodlo o návrhu skupiny senátorů Senátu Parlamentu České republiky dle § 64 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, zastoupených JUDr. K. Š., Ph.D., advokátkou,

na zrušení zákona č. 495/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 a zákona č. 562/2004 Sb.,

„eventuálně“ na zrušení: § 1 písm. b) slova „založených registrovanou církví a náboženskou společností a evidovaných podle tohoto zákona (dále jen „evidovaná právnická osoba“)“ a slova „církevních“, § 3 písm. c) slova „popřípadě jména“, „adresa místa trvalého pobytu v České republice;“ a slovo „dále“, § 3 písm. d) nahrazené slovo „evidované“, § 4 odst. 4 slova „nebo jinou právnickou osobou“, § 5 úvodní část ustanovení a písm. a) nahrazené slovo „osob“, § 8 odst. 3 slova „podle § 15a odst. 1 písm. a)“ a zrušení slova „církevní“, § 10 odst. 2 písm. c) slovo „nejméně“, § 10 odst. 2 písm. d) zrušení slov „církev a náboženské společnosti“, § 10 odst. 3 úvodní část ustanovení „předkládaný podle odstavce 2 písm. d)“, § 10 odst. 3 písm. c) „na území České republiky“, § 10 odst. 3 písm. d), § 10 odst. 3 písmeno f), § 10 odst. 3 písm. g) „a seznam v církvi a náboženské společnosti používaných označení duchovních“, § 10 odst. 3 písmeno h), § 10 odst. 3 písm. j) „a údaje podle § 27 odst. 5“, § 10 odst. 4 nahrazené slovo „orgánu“, § 11 odst. 2 „podle § 10 odst. 3 písm. d)“, § 13 odst. 2 písm. b) „podle § 10 odst. 3 písm. d)“, § 14 odst. 6 písm. b) „podle § 10 odst. 3 písm. d)“, § 11 odst. 4 písm. a) „nejméně“, § 12 odst. 1 písm. b) „na území České republiky“, § 13 odst. 3 nahrazené slovo „zastaví“, § 14 odst. 7, § 15 odst. 2 „registraci“, § 15 odst. 3 „podle § 10 odst. 3 písm. d)“, § 15 odst. 4 věta první „podle § 10 odst. 3 písm. d)“, § 15 odst. 5 věta druhá „podle § 10 odst. 3 písm. d)“, nadpis hlavy IV „Evidované právnické osoby“, § 15a včetně poznámek pod čarou č. 14a a 14b, nadpis § 16: „Evidence právnických osob založených registrovanou církví a náboženskou společností podle § 15a odst. 1 písm. a)“, § 16 odst. 1 „podle § 15a odst. 1 písm. a)“, „písm. d)“ za číslovkou „3“ a zrušení textu „orgánu registrované církve a náboženské společnosti nebo řeholní a jiné církevní instituce jako církevní“ a „k tomu určený v základním dokumentu předkládaném“, § 16 odst. 2 úvodní část ustanovení nahrazený text „§ 15a odst. 1 písm. a)“, § 16 odst. 2 písm. b) nahrazený text „předmět obecně prospěšné, podnikatelské a jiné výdělečné“, § 16 odst. 2 písm. g), § 16 odst. 3 nahrazený text „orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d)“ a zrušení slov „církevní“, § 16 odst. 3 první věta „podle § 15a odst. 1 písm. a)“ a nahrazené slovo „evidovaných“, § 16 odst. 4 nahrazený text „orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d)“, § 16 odst. 5 nahrazená slova „podle § 10 odst. 3 písm. d)“, § 16 odst. 6, § 16a, v nadpisu hlavy V nahrazené slovo „EVIDOVANÝCH“, nadpis § 17 nahrazené slovo „evidovaných“, § 17 odst. 1 nahrazené slovo „evidovaných“ a „právnické osoby registrované nebo evidované podle tohoto zákona a tímto“, § 17 odst. 6 nahrazené slovo „evidovaným“, § 17 odst. 7 a 8 včetně poznámky pod čarou č. 15a, § 18 odst. 1 písm. d) a i), § 18 odst. 2 nahrazená slova „registraci změn“, § 19 odst. 1 e) a i), § 19 odst. 2 nahrazená slova „registraci změn“, § 20, v nadpisu hlavy VI nahrazené slovo „EVIDOVANÉ“, § 22 odst. 1 písm. d) nahrazená slova „nebyl“ a „ustaven orgán“ a vložena slova „podle § 10 odst. 3 písm. d)“, § 23 vložena slova „návrhu na konkurs nebo při návrhu na“ a nahrazené slovo „evidované“, doplněná poznámka pod čarou č. 16: „Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 122/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 74/1994 Sb.,

zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 156/1994 Sb., zákona č. 224/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 94/1996 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 12/1998 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 214/2000 Sb., zákona č. 368/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 125/2002 Sb., zákona č. 403/2002 Sb., zákona č. 101/2003 Sb., zákona č. 210/2003 Sb., zákona č. 257/2004 Sb. a zákona č. 499/2004 Sb.“, § 24 odst. 2, 3 zrušení slova „církevních“, § 26, § 27 odst. 10 nahrazené slovo „evidovaných“, § 29 „evidovaných“ a „a návrhů na evidenci právnické osoby a evidenci změn.“ zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech) v platném znění,

§ 6 odst. 2 zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), vložená slova „evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností ^4)“ včetně poznámky pod čarou č. 4 a zrušení slova „církevní“,

§ 81 odst. 2 písm. b) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, vložená slova „evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností ^48)“, zrušení slova „církevní“,

§ 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 353/2001 Sb. a zákona č. 437/2003 Sb., nahrazená slova „právnickou osobou evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností ^9)“ včetně poznámky pod čarou č. 9, takto:

Oba návrhy se zamítají.

Odůvodnění

I.

Rekapitulace návrhu

1. Podáním doručeným Ústavnímu soudu dne 16.1.2006 navrhla skupina senátorů Senátu Parlamentu České republiky s odvoláním na čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy České republiky (dále „jen Ústavy“) a podle § 64 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), aby Ústavní soud zrušil zákon č. 495/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (dále jen „zákon č. 495/2005 Sb.“) a „eventuálně“ v záhlaví označená ustanovení zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon“, popř. „zákon č. 3/2002 Sb.“), a dalších zákonů, neboť obojí je podle jejich názoru v rozporu s ústavním pořádkem, jmenovitě čl. 1 a čl. 6, věty druhé, Ústavy, čl. 4 odst. 4, čl. 15 a čl. 16 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listiny“), jakož i s nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/02.

2. V části I. „Specifikace zákona, vůči němuž návrh směřuje“ především navrhovatelé vyslovují podezření, že záměrem zákonodárce při přijímání napadené novely zákona č. 3/2002 Sb. bylo omezit náboženské svobody, provést protiústavně restriktivní výklad Listiny a porušit rozhodnutí Ústavního soudu, a to vše v situaci, kdy pro takový přístup nesvědčily „žádné

negativní empirické zážitky z dosavadního fungování církví a náboženských společností a jimi zřízených institucí“.

3. Navrhovatelé poukazují dále na to, že návrh této novely byl od samého počátku kritizován, neprošel jednoznačně ani legislativním procesem (Senát návrh zákona zamítl) a již při přípravě zákona některé politické i církevní subjekty k připravovanému zákonu vznášely výhrady. Přijetí natolik kontroverzního zákona nebylo zdůvodněno žádným urgentním důvodem či faktickým nebezpečím pro společnost, a zákonodárce nadto neposkytl žádné *vacatio legis*.

4. V části II. „Rozpor s čl. 16 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, rozpor s dosavadní konstantní judikaturou Ústavního soudu“ navrhovatelé shledávají „jediný zásadní cíl“ zákona č. 495/2005 Sb. ve změně dosavadního postupu, kdy evidence církevních právnických osob prováděná Ministerstvem kultury již nebude charakteru deklaratorního, nýbrž konstitutivního. Ve smyslu konstantních teoretických názorů pak již při vzniku právnické osoby nejde o evidenci, nýbrž registraci.

5. Tento režim nabytí právní subjektivity pak podle navrhovatelů stojí v rozporu s čl. 16 odst. 2 Listiny, dle kterého „církev a náboženské společnosti - ustanovují své duchovní a zřizují řeholní a jiné církevní instituce nezávisle na státních orgánech“, jakož i s judiciálním výkladem podaným Ústavním soudem v nálezech sp. zn. Pl. ÚS 6/02, sp. zn. I. ÚS 146/03, popř. i sp. zn. I. ÚS 211/96 a sp. zn. III. ÚS 136/2000.

6. Navrhovatelé míní, že není důvod lišit mezi „vznikem nezávisle na státu“ coby pojmem normativně užitým na jedné straně v čl. 27 odst. 2 Listiny v souvislosti s odborovými organizacemi a na straně druhé v čl. 16 odst. 2 Listiny ve spojení s církvemi a náboženskými společnostmi.

7. Nepřijatelné ústavněprávní konsekvence s ohledem na ústavně zaručený princip „privilegovanosti církve a náboženské společnosti“ podle názoru navrhovatelů zakládá i situace, kdy „postavení církve a náboženské společnosti je z tohoto hlediska oproti občanským sdružením nevýhodnější“, jelikož „zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, občanským sdružením umožňuje, aby zřizovala tzv. organizační jednotky jako vedlejší právnické osoby“.

8. V části III. „Omezení svobody náboženského vyznání“ navrhovatelé namítají 1/ že „stát nemůže omezovat svobodu náboženského vyznání a zasahovat do ní (pokud její výkon neohrožuje práva druhých), nýbrž ji musí pouze chránit“, 2/ že církve a náboženské společnosti jsou „s jinými soukromoprávními korporacemi“ nezaměnitelné, což je dáno především jejich „celospolečenským významem“; z toho vyplývá požadavek, aby bylo uznáno i jejich „určité privilegované postavení“ a „ústavní ukotvení“, a konečně 3/ že součástí výkonu náboženství je pro věřící nejen jednání spojené s vyznáním určité víry, ale i „působení církve ve světě a vyzařování víry do společnosti“ činnosti v oblasti humanitární, sociální, charitativní a vzdělávací.

9. Navrhovatelé dovozují, že v rozporu s tím napadená právní úprava „ve svém důsledku vede k vyloučení charit a diakonií ze struktury církví“ [„v případě nově zavedených evidovaných právnických osob stát kontroluje účel jejich zřízení a eviduje jen ty, které poskytují charitativní služby (čl. I bod 25 a 35 zákona č. 495/2005 Sb., resp. § 15a a § 16a zákona)“], respektive „zakazuje existenci církevních škol, které by byly součástí církve“.

10. Novela zákona č. 3/2002 Sb. je pak pokusem o revizi nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/02, a to zejména v případě ustanovení čl. I bodu 35 zákona č. 495/2005 Sb., resp. § 16a odst. 5 zákona, který je v podstatě shodný jako citovaným nálezem zrušený § 27 odst. 5 zákona, či v ustanovení čl. II odst. 3 zákona č. 495/2005 Sb., jež je totožné jako nálezem zrušené ustanovení § 28 odst. 5 zákona.

11. V části IV. „Snížení dosavadního standardu práv a svobod“ navrhovatelé s odkazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (rozsudek ze dne 28.7.1999 ve věci Selmouni v. Francie, stížnost č. 25803/94, rozsudek ze dne 27.11.2003 ve věci Hénaf v. Francie, stížnost č. 65436/01) a Ústavního soudu (sp. zn. Pl. ÚS 36/01, Pl. ÚS 44/02, II. ÚS 321/04) uplatňují výhradu, že „úroveň ochrany lidských práv má s časem růst, a nikoli klesat“, zatímco v daném případě je tomu naopak.

12. Ani jinak přípustitelná výjimka, spjatá s „vyvažováním kolize dvou práv“ nebo se „změnou společenských podmínek“ se podle názoru navrhovatelů v daném případě neprosadí.

13. Navrhovatelé „argumentem od většího k menšímu“ též dovozují, že nemůže-li omezení dosažené úrovně ochrany lidských práv podle Ústavního soudu založit novela Ústavy, pak „tím spíše nemůže ke snížení úrovně ochrany lidských práv vést prostá změna obvyčejného zákona“.

14. „Nad rámec výše uvedených výhrad“ poukazují navrhovatelé v této souvislosti i na ustanovení čl. I bodu 13 zákona č. 495/2005 Sb., tedy novelizaci § 10 odst. 3 písm. g), zákona č. 3/2002 Sb., kterou je doplněn slovy „a seznam v církvi a náboženské společnosti používaných označení duchovních“; stát prý omezuje vyplácení osobních požitků poskytovaných duchovním už nikoli jen dle jejich činnosti vykonávané v duchovní správě, ale navíc i na základě označení jejich funkce.

15. Ustanovení čl. I bodu 20 zákona č. 495/2005 Sb., tj. § 13 odst. 3 zákona, nastoluje údajně pro správní řízení ve věci církví přísnější podmínky než původní znění či správní řád, neboť nepřipouští přerušování řízení, ale jen zastavení řízení.

16. V části V. „Rozpor s principem materiálního právního státu“ navrhovatelé vytýkají „nesystémové a ryze účelové použití pojmu evidence“, které je tím „v rozporu s principem materiálního právního státu - požadavkem právní jistoty, jasnosti, předvídatelnosti a určitosti práva“. Tuto kritiku spojují jednak se zakotvením „pojmu jako charitativní služby, obecně prospěšné služby, charita a diakonie, doplňková činnost“, jednak s ustanovením § 15a odst. 2 zákona, podle něhož „ostatní právnické osoby založené církví, které nejsou evidovány dle tohoto zákona, se mohou stát právnickými osobami registrací nebo zápisem podle zvláštních předpisů.“ V prvním případě užití „nikterak nevysvětlených a neurčitých pojmů - otvírá možnost další šikany církví a jejich právnických osob státními orgány“ a druhou námitku navrhovatelé rozvíjejí úvahou, že „pokud je nějaký subjekt právnickou osobou, tak se přece již nemůže právnickou osobou stát“. Zákonodárce, „který se pokusem o tvrzení, že evidence právnické osoby má konstitutivní charakter, pokusil o jakousi kvadraturu kruhu, se zde sám usvědčuje z nesmyslnosti celé své právní konstrukce“.

17. V části VI. „Rozpor s principem ochrany menšin“ navrhovatelé na základě demografických údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 dovozují, že věřící jsou „společenskou menšinou“ a podle jejich mínění „i v tom“ spočívá „jeden z politických

důvodů“, proč „voliči tedy ve své většině nepřátelský postoj velké části politické třídy k církvím a restrikce vůči náboženské svobodě aprobují“.

18. V části VII. „Odůvodnění formulace eventuálního návrhu“ navrhovatelé uplatňují názor, že přijetí zákona č. 495/2005 Sb. tím, že vybočuje ze závazných názorů Ústavního soudu a že bezdůvodně omezuje dosažený standard ochrany lidských práv, zakládá „absenci normotvorné kompetence Parlamentu“, což pak dovoluje derogaci zákona samotného, ačkoli jde o novelu zákona jiného. Eventuální návrh je podáván jen „z důvodu právní opatrnosti“, jelikož je známo, že „novela právního předpisu nemá samostatnou normativní existenci, nýbrž se stává součástí novelizovaného právního předpisu“ (nálezy sp. zn. Pl. ÚS 5/96, Pl. ÚS 25/2000, Pl. ÚS 33/01). V případě dovozované „absence normotvorné kompetence“ však je přípustněno posuzovat ústavnost „samotné novely“ (sp. zn. Pl. ÚS 5/02, Pl. ÚS 13/05).

19. V části VIII. navrhovatelé konkretizují ústavně zaručená základní práva a svobody, jejichž porušení namítají, a vymezují předmět řízení.

II.

Vyjádření účastníků řízení

A.

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

20. Poslanecká sněmovna ve svém vyjádření ze dne 20.4.2006 především uvedla, že zákonodárny sbor jednal při projednávání zákona č. 495/2005 Sb. ve shodě s předepsanou procedurou a v přesvědčení, že přijatý zákon není v rozporu s Ústavou. Zákon č. 495/2005 Sb. nepopírá ani nevyklučuje základní lidská práva zaručená všem Ústavou a Listinou.

21. Poslanecká sněmovna oponuje tvrzení o „absenci normotvorné kompetence Parlamentu“ argumentem, že „v návrhu nejsou uvedeny relevantní důvody či pochybení při projednávání a schvalování novely zákona v Parlamentu ČR“. Vyslovuje se rovněž k námitce neuplatněnou ochranou menšin, a uvádí, že „věřící, církve ani náboženské společnosti“ mezi menšiny Ústava stejně jako Listina nezařazuje. S poukazem na čl. 2 odst. 1 a čl. 3 odst. 1 Ústavy dále dovozuje, že s navrhovateli podaným výkladem čl. 16 odst. 2 Listiny vycházejícím z „názoru o ústavním principu privilegovanosti církve a náboženské společnosti“ se ztotožnit nelze.

22. Poslanecká sněmovna v souladu s výše uvedeným uzavírá, že ačkoli stát nemůže - s výjimkou uvedenou v čl. 16 odst. 4 Listiny - „zasahovat do spravování záležitostí těch, kteří chtějí společně s jinými projevit své přesvědčení a náboženské vyznání ve formě církví a náboženských společností“, je povinen chránit i práva a svobody jiných. Předpokladem účinné ochrany práv třetích osob přitom je, aby právnické osoby byly „přinejmenším státem zákonnou formou registrovány nebo alespoň závazně evidovány, a při ztrátě podmínek registrace či evidence z těchto vyřazovány“. Zákon církvím a náboženským společnostem nestanoví, zda mají po zrušení evidence právnické osoby státem tuto svoji součást zrušit či její existenci zachovat.

B.

Senát Parlamentu České republiky

23. Senát ve vyjádření ze dne 14.4.2006 uvedl, že návrh zákona zamítl, jelikož „po obsáhlé rozpravě převážil názor“, že některá ustanovení projednávané předlohy nejsou v souladu s čl. 16 Listiny a nerespektují názory vyjádřené v odůvodnění nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/02.

24. V rozhodných souvislostech mělo jít zejména o ustanovení čl. I. bod 25 návrhu vkládající za § 15 nový § 15a, v němž je dle „některých senátorů“ obsažena v podstatě stejná úprava jako v předchozím § 6 odst. 2 zákona o církvích a náboženských společnostech, která byla výše uvedeným nálezem Ústavním soudem zrušena.

25. Senát rovněž upozornil, že ze „strany předkladatele byly uváděny argumenty na podporu navrhované úpravy, v rámci kterých byly zmíněny také určité pasáže z odůvodnění nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/02, s poukazem na to, že nejsou zcela jasné a jednoznačné, respektive že si i protiřečí“.

III.

Stanovisko Ministerstva kultury

26. Ústavní soud dle § 48 odst. 2 a § 49 odst. 1 zákona o Ústavním soudu vyzval též Ministerstvo kultury, aby se k podanému návrhu vyjádřilo.

A.

27. Ministr kultury Mgr. Vítězslav Jandák v přípisu ze dne 21.4.2006, č.j. 4235/2006, uvedl, že „osobně není zastáncem novely“; k připojení dokumentu označeného jako „Vyjádření Ministerstva kultury“ byl veden „obavou z toho, že by se v případě přijetí některých návrhů obsažených v tzv. eventuálním návrhu stal zákon o církvích a náboženských společnostech nesrozumitelným a obtížně aplikovatelným“, resp. nutností „upozornit i na návrhy zrušit ta ustanovení zákona, která již byla předmětem posouzení Ústavním soudem a která podle zákona o Ústavním soudu již neměla být navržena ke zrušení“.

28. „Vyjádření Ministerstva kultury“ návrhu oponuje především názorem, že „novela zákona nemá vlastní normativní existenci“, z čehož se dovozuje, že návrh na její zrušení již proto nemůže obstát. Zpochybňuje dále „ústavní princip privilegovanosti církve a náboženské společnosti“ a dovozuje, že v ústavním pořádku zakotven není; čl. 16 odst. 2 Listiny deklaruje podle jeho mínění právo církví a náboženských společností spravovat „své“ záležitosti „vnitřní“, nikoli však již zakládat právnické osoby v režimu odlišném od ostatních soukromoprávních subjektů. Co do režimu evidence, Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/02 „neshledal přesvědčivé důvody pro zpochybnění samotného principu“, účinky evidence se zásadně datují zpětně, tzn. již ke dni založení církevní právnické osoby registrovanou církví nebo náboženskou společností, a Ústavní soud v tomto nálezu „výslovně stanovil“, že se zamítá návrh na zrušení § 16, ačkoli zakládá i jiné časové účinky evidence. K argumentu, vycházejícímu z údajně výhodnější úpravy odvozené právní subjektivity podle zákona č. 83/1990 Sb., vyjádření poukazuje na to, že je korelátům úzce specifikovaného předmětu činnosti občanských sdružení, přičemž odmítá názor, že zákonná úprava je způsobilá „vyločit charity a diakonie ze struktury církví“, dokládá, že církve a náboženské společnosti podle školského zákona zřizovateli „církevních škol“ zůstávají, že zákon vyplácení osobních požitků

poskytovaných duchovním nikterak neomezuje, a že „důvodem zrušení ustanovení § 28 odst. 5 zákona byly jeho jiné části (než lhůta k doplnění údajů podle zákona)“. K požadavku návrhu na „striktní definici“ některých normativně užitých pojmů (charitativní služby, obecně prospěšné služby, charita a diakonie, doplňková činnost) se pak zde namítá, že zákonné vymezení by nemuselo postihnout celý rozsah činnosti evidovaných právnických osob. Některé návrhem napadené formulace pak představují toliko opravy textu, jeho upřesnění nebo změnu terminologie, není jasný smysl některých částí návrhu, kupříkladu nahrazení pojmu „občan“ výrazem „osoba“, na zrušení celého ustanovení § 20 zákona, § 13 odst. 3, § 16 odst. 2 písm. b), § 16 odst. 2 písm. g) a § 17 odst. 7 zákona, přičemž případné vyhovění jednotlivým „eventuálním“ návrhům by vedlo k nesrozumitelnosti a nefunkčnosti celého zákona.

B.

29. Ministryně kultury Helena Třeštíková přípisem ze dne 23. 1. 2007, č.j. 1420/2007, Ústavnímu soudu oznámila „Doplnění a změnu vyjádření Ministerstva kultury ČR“ učiněné na základě „opětovného zhodnocení argumentace navrhovatelů a doplněných právních expertiz“.

30. Dokument „Doplnění a změna vyjádření Ministerstva kultury ČR“ v části II. „Evidence právnických osob“ v podstatných rysech přisvědčuje návrhu a zejména kritizuje ustanovení § 15a odst. 1, věty druhé, jež je podle jeho názoru v rozporu s čl. 16 odst. 2 Listiny, „uvedená problematika byla již obsáhle řešena opakovaně Ústavním soudem České republiky“, přičemž „nemůže obstát argument předkladatele týkající se právní jistoty třetích osob, neboť k takovému omezení jistoty těchto osob nedochází“. „Skrytý registrační princip“ církve a náboženské společnosti „nejenže nepřivileguje vůči jiným subjektům, ale naopak znevýhodňuje - vůči běžným občanským sdružením“ a „oklešťuje a zužuje činnost církví na pouhou bohoslužebnou činnost“. Nepřípustnou ingerenci státní moci do vnitřních záležitostí církve představuje též „odlišování hlavní a doplňkové činnosti“, jakož i totožnost okamžiku zrušení právnické osoby s jejím výmazem z Rejstříku evidovaných právnických osob v případě jejího zániku bez likvidace, není-li na ni podán návrh na konkurs (§ 26 odst. 7 zákona). V části III. „Redukce dosavadního standardu práv a svobod“ se naopak konstatuje, že „povinnost uvádění v základním dokumentu církve a náboženské společnosti seznamu v církvi a náboženské společnosti používaných označení duchovních“ v rozporu s ústavně zaručeným právem církví a náboženských společností posuzovat způsobilost osob k výkonu duchovenské činnosti a podle toho rovněž určovat jejich zařazení není, avšak zastavení řízení dle § 13 odst. 3 zákona v případě nedoplnění údajů navrhovatelem při registraci církve a náboženské společnosti vskutku „standard práva jak oproti původnímu znění zákona nebo oproti správnímu řádu“ vskutku snižuje. V části IV. „Rozpor s principem materiálního právního státu a principem ochrany menšin“ dokument upozorňuje, že „těžko lze akceptovat myšlenku, že by věřící byli v České republice menšinou - ve smyslu ústavních předpisů“. Konečně v části V. „Vztah vzniku a evidence právnických osob dle zákona č. 3/2002 Sb. k ustanovení § 18 a § 19 Občanského zákoníku“ se pak poukazuje na to, že s ohledem na ustanovení § 18 odst. 2 písm. a), b) a d) obč. zák. „nemůže obstát argument opakovaně vyslovovaný v parlamentních rozpravách, že se zvláště tzv. historické právnické osoby vymykají možnostem českého právního řádu“, a že ustanovení § 19 odst. 2 obč. zák. „umožňuje zcela a úplně“ stanovit okamžik vzniku právnických osob evidovaných podle zákona „k okamžiku učinění rozhodnutí příslušným orgánem církve a náboženské společnosti“.

C.

31. V obsáhlé replice ze dne 18. 8. 2006 navrhovatelé „Vyjádření Ministerstva kultury ČR“ (ze dne 21. 4. 2006) zpochybnili, především coby dokument neautorizovaný a odporující rezervovanému stanovisku ministra Vítězslava Jandáka. Navrhovatelé na své kritice zákona setrvali a jejich zástupkyně dala najevo, že „v celém VMK nepovažuje bohužel žádné tvrzení za výstižné“ a že „nepodepsaný dokument... neobsahuje skutečnou ústavněprávní argumentaci, ale pouze snůšku formálního cynismu“.

IV.

Stanoviska dalších dotčených subjektů

32. Ústavní soud, veden snahou získat co nejúplnější informaci, požádal (obdobně jako v řízení vedeném pod sp. zn. Pl. ÚS 6/02) o sdělení stanoviska k posuzovanému návrhu Ekumenickou radu církví v České republice a Českou biskupskou konferenci.

33. Ekumenická rada církví v České republice ve svém vyjádření ze dne 5. 5. 2006 uvedla, že „skrytým účelem zákona č. 495/2005 Sb.“ bylo „omezit náboženské svobody zaručené církvím a náboženským společnostem Listinou“, a výslovně zpochybnila ustanovení § 15a odst. 1 písm. a) zákona, které „umožňuje navrhnout k evidenci orgán církve, řeholní nebo jinou instituci založenou pouze za účelem vyznávání náboženské víry“, ustanovení § 15a odst. 1 písm. b) zákona, jež „omezuje oblasti, v nichž mohou církve vyvíjet činnost, což je v rozporu s čl. 16 Listiny“, a konečně ustanovení § 26 zákona, které „rozšiřuje pravomoci ministerstva kultury, které je oprávněno zrušit účelové zařízení, nejsou-li ustaveny orgány nebo nevykonávají-li účelové zařízení po dobu delší než jeden rok činnost“.

34. Česká biskupská konference ve vyjádření ze dne 2. 4. 2006 návrhu přisvědčuje s tím, že novelizace provedená zákonem č. 495/2005 Sb., „se vyznačuje snahou opětovně zavést princip registrace pro vznik církevních právnických osob, byť zastřené, pod pojmem evidence, což je v rozporu s ústavním pořádkem, jak vyplývá z ustálené judikatury Ústavního soudu“. Podle jejího názoru je však potřebné zohlednit „různorodosti jednotlivých církví a náboženských společností co do jejich povahy, cílů, struktury, počtu členů a historie“, resp. existenci „tzv. tradičních církví (náboženských společností), které na území České republiky působí kontinuálně po řadu století a jejichž nauka a systém hodnot je ve svých principech neměnný a transparentní“. Obšírně objasňuje specifickou situaci Katolické církve danou celosvětovou reprezentací Apoštolským stolcem, jehož mezinárodněprávní subjektivitu Česká republika uznala, což „dosvědčují vzájemné diplomatické styky na nejvyšší úrovni“. Katolická církev, „oproti ostatním církvím a především náboženským společnostem“, svoje „vnitřní poměry upravuje univerzální kodifikací kanonického práva, založené na tisícileté ověřené tradici“. Podle České biskupské konference „nadále není smysluplné řešit ústavní deficity zákona č. 3/2002 Sb. jeho dílčími derogacemi“, nýbrž „neústavní užití zákona č. 3/2002 Sb. lze v praxi vyloučit jedině tak, že bude nahrazen jinou právní úpravou“.

V.

Upuštění od ústního jednání

35. Vzhledem k tomu, že jak zástupkyně navrhovatelů tak předseda Poslanecké

sněmovny a předseda Senátu Parlamentu České republiky s tím vyjádřili souhlas, Ústavní soud v dané věci upustil od ústního jednání, neboť má za to, že od něj nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

VI.

Aktivní legitimace navrhovatelů

36. Aktivní legitimaci k podání posuzovaného návrhu dovozují navrhovatelé z čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy, dle kterého Ústavní soud rozhoduje o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem, ve spojení s § 64 odst. 1 písm. b) zákona o Ústavním soudu, dle kterého návrh na zrušení zákona nebo jeho jednotlivých ustanovení podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy je oprávněna podat skupina nejméně 17 senátorů.

VII.

Ústavní konformita legislativního procesu

37. Ústavní soud se zabýval otázkou, zda byl zákon č. 495/2005 Sb. přijat a vydán v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem (§ 68 odst. 2 zákona o Ústavním soudu). Ústavní konformitou legislativního procesu ve vztahu k samotnému zákonu č. 3/2002 Sb. se přitom Ústavní soud zabýval již v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/02, a pro stručnost na něj odkazuje.

38. Předmětný návrh zákona předložila vláda České republiky. Předloha byla Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky projednávána jako tisk 863 - vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. a zákona č. 562/2004 Sb. Třetí čtení návrhu zákona se uskutečnilo na 45. schůzi Poslanecké sněmovny dne 21.6.2005. Při jeho projednávání bylo nejprve hlasováno o návrhu na zamítnutí, který nebyl přijat (hlasování pořadové číslo 85, přítomno 168 poslanců, pro hlasovalo 41 poslanců, proti 90 poslanců). O návrhu zákona jako celku bylo rozhodnuto v hlasování pořadové číslo 92, při němž z přítomných 174 poslanců pro přijetí návrhu zákona jako celku vyslovilo souhlas 108 poslanců, proti hlasovalo 5 poslanců. Tímto hlasováním vyslovila Poslanecká sněmovna s návrhem zákona souhlas.

39. Návrh zákona byl postoupen Senátu, který jej dne 4. 8. 2005 usnesením č. 211 zamítl.

40. O návrhu pak bylo Poslaneckou sněmovnou znovu hlasováno na 51. schůzi dne 22. 11. 2005, na níž Poslanecká sněmovna 101 hlasy poslanců návrh zákona schválila (hlasování pořadové číslo 55).

41. Prezident republiky návrh zákona podepsal dne 6. 12. 2005 a dne 23. 12. 2005 byl zákon vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 495/2005 Sb.

42. Není tudíž podkladu pro úsudek (navrhovatelů), že napadený zákon nebyl přijat a vydán v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem. Výtkou

„absence normotvorné kompetence“ Parlamentu České republiky se Ústavní soud zabývá i v dalším textu (část X. nálezu).

43. Po tomto zjištění přistoupil Ústavní soud k posouzení obsahu napadených ustanovení zákona z hlediska jejich souladu s ústavním pořádkem České republiky [čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy].

VIII.

Ústavní principy náboženské svobody v ústavním pořádku v České republice

44. Ústavní soud se již v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/02 vyslovil k jednotlivým ústavním principům náboženské svobody v ústavním pořádku České republiky. Z názorů tam vyjádřených vychází i nyní.

45. Ústavní soud tehdy poukázal na čl. 2 odst. 1 Listiny garantující náboženský pluralismus a náboženskou toleranci, respektive oddělení státu od konkrétních náboženských vyznání (princip laického státu). Zásada náboženského pluralismu a tolerance je poté vyjádřena v čl. 15 odst. 1 a v čl. 16 Listiny; čl. 15 odst. 1 stanoví, že svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena a že každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání a podle čl. 16 odst. 1 má každý právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu. Klíčové ustanovení čl. 16 odst. 2 uvádí, že církve a náboženské společnosti spravují své záležitosti, zejména ustavují své orgány, ustanovují své duchovní a zřizují řeholní a jiné církevní instituce, nezávisle na státních orgánech.

46. Oproti svobodě svědomí a náboženského vyznání, u níž Listina nestanoví žádné možné podmínky pro její omezení, lze svobodu výkonu náboženství nebo víry omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých (čl. 16 odst. 4 Listiny, usnesení ze dne 8.10.1998, sp. zn. IV. ÚS 171/97, Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, sv. 12, str. 457 a násl.).

47. Řečeným je podepřena respektovaná zásada autonomie církví a náboženských společností, jež spočívá především v tom, že stát do činnosti církví a náboženských společností nesmí zasahovat a pokud se aktivita církví omezí na vnitřní záležitosti (zejména na organizační členění), není principiálně možno tato opatření přezkoumávat soudy.

48. Evropský soud pro lidská práva v odůvodnění rozsudku ze dne 26. 10. 2000 ve věci Hasan a Chaush v. Bulharsko, stížnost č. 30985/96, odst. 62, konstatoval, že „pokud se jedná o organizaci náboženské společnosti, čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod musí být interpretován ve světle čl. 11, který chrání výkon sdružovacího práva proti neoprávněným zásahům státu. Viděno v této perspektivě, právo věřících na náboženskou svobodu zahrnuje očekávání, že společenství bude umožněno působit mírumilovně, bez svévolných státních zásahů. Autonomní existence náboženských společností je nepostradatelná pro pluralismus v demokratické společnosti, a je tedy otázkou spočívající v samotném jádru ochrany, kterou čl. 9 poskytuje. To přímo zahrnuje nejen organizaci náboženské společnosti, ale i efektivní výkon náboženské svobody všemi jejími aktivními členy. Kdyby organizační život náboženské společnosti nebyl chráněn čl. 9 Úmluvy, všechny jiné aspekty individuální

náboženské svobody by tím byly dotčeny.“ (k tomu též srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 12. 2001 ve věci Metropolitní církev Besarábie a další v. Moldávie, stížnost č. 45701/99, odst. 118 a 123).

49. V nálezu Pl. ÚS 6/02 dává Ústavní soud též najevo, že (ve vztahu k čl. 16 odst. 4 Listiny) nepochybuje o tom, co zřetelně vyslovili disentující soudci, že „zaručení minima ochrany ostatních účastníků soukromoprávních vztahů“ je „nade vší pochybnost - legitimním cílem úpravy“. Ústavní hodnotou, s níž je tedy princip autonomie církví a náboženských společností nutně poměřovat, je princip právní jistoty a ochrany práv třetích osob (čl. 1 odst. 1 Ústavy, čl. 16 odst. 4 Listiny).

50. Není důvod nepřijmout názor, že stát je povinen též „chránit práva a svobody jiných - a v rámci této ochrany je povinen garantovat, aby jakýkoli subjekt, který vstupuje do soukromoprávního vztahu, jehož předmětem je vlastnické právo či právo od tohoto práva odvozené, se subjektem jiným, věděl, nebo mohl bez nesnáží přinejmenším vědět, na základě čeho a jak právnická osoba vznikla, jakou má způsobilost nabývat práva a povinnosti a od kdy má tuto způsobilost, jaký je její s nikým nezaměnitelný název, kde má své sídlo a kdo je oprávněn za tuto právnickou osobu jednat“ (viz výše vyjádření Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky).

51. Obsahové těžiště věci představuje právě spor o rozsah autonomie církví a náboženských společností.

52. Vzhledem k normativní změně ve vymezení „evidovaných právnických osob“ (jak bude v dalším popsána) se oproti původnímu hodnocení (v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/02) kontextuálně posouvá i dříve vyjádřená argumentace pojmy „registrace“ a „evidence“, jež nemusí již stát v ostré kontrapozici. Lze v obecné rovině předeslat, že konkrétní „evidence“, byť i opticky „konstitutivní“, svými podmínkami nejenže nemusí mít veškeré znaky „registrace“, nýbrž je způsobilá se spíše blížit „deklaraci“, zejména respektuje-li vznik právnické osoby již k datu zřízení a jestliže musí být provedena v zákonem stanoveném čase vždy, splní-li navrhovatel objektivně rozumné formální podmínky. Spíše než spor o evidenci a registraci pak materiálně jde o posouzení, jaké (akceptovatelné a contrario nevěcné, neúměrně zátěžlivé či dokonce šikanózní) podmínky zákon pro vznik evidované právnické osoby klade, resp. zda svojí povahou jsou - ve vztahu k proklamované ochraně jiných ústavních hodnot - legitimní a zda v adekvátní proporcii vystihují střet dotčených ústavních hodnot obou.

IX.

Dikce napadeného zákona č. 495/2005 Sb.

53. Zákon č. 495/2005 Sb., který navrhovatelé napadají, zní:

495/2005 Sb.

ZÁKON

ze dne 22. listopadu 2005,

kterým se mění zákon č. 3/2002 Sb. , o svobodě náboženského vyznání a postavení

církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. a zákona č. 562/2004 Sb.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o církvích a náboženských společnostech

Čl.I

Zákon č. 3/2002 Sb. , o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. a zákona č. 562/2004 Sb. , se mění takto:

1. V § 1 písm. b) se slovo „církevních“ zrušuje a za slova „právnických osob“ se doplňují slova „založených registrovanou církví a náboženskou společností a evidovaných podle tohoto zákona (dále jen „evidovaná právnická osoba“)“.

2. V § 3 písm. c) se za slovo „jméno“ vkládají slova „ , popřípadě jména“, za slovo „příjmení,“ se vkládají slova „adresa místa trvalého pobytu v České republice;“ a za slovo „republiky“ se vkládá slovo „dále“.

3. V § 3 písm. d) se slova „církevní“ nahrazují slovem „evidované“.

4. V § 4 odst. 4 se za slovo „společností“ doplňují slova „nebo jinou právnickou osobou“.

5. V § 5 úvodní části ustanovení a v písmeni a) se slovo „občanů“ nahrazuje slovem „osob“.

6. V § 8 odst. 3 se slovo „církevní“ zrušuje a za slovo „osobu“ se doplňují slova „podle § 15a odst. 1 písm. a)“.

7. V § 10 odst. 2 písm. c) se za slova „originále podpisy“ vkládá slovo „nejméně“.

8. V § 10 odst. 2 písm. d) se slova „církev a náboženské společnosti“ zrušují.

9. V § 10 odst. 3 úvodní části ustanovení se za slovo „společnosti“ vkládají slova „předkládaný podle odstavce 2 písm. d)“.

10. V § 10 odst. 3 písm. c) se za slovo „společnosti“ doplňují slova „na území České republiky“.

11. V § 10 odst. 3 písmeno d) zní:

„d) označení orgánu církve a náboženské společnosti, který jedná jejím jménem s

orgány veřejné správy a třetími osobami na území České republiky jako statutární orgán, způsob jeho jednání a jeho ustavování a odvolávání, délku funkčního období jeho členů, popřípadě označení dalších orgánů církve a náboženské společnosti a orgánů řeholních institucí, které jsou oprávněny podávat návrhy podle tohoto zákona, rozsah tohoto oprávnění a způsob jednání jménem církve a náboženské společnosti,“.

12. V § 10 odst. 3 písmeno f) zní:

„f) organizační strukturu církve a náboženské společnosti, včetně výčtu všech typů právnických osob, které budou navrhovány k evidenci v souladu s tímto zákonem podle § 15a odst. 1, způsob jejich zřizování a rušení, včetně případného uvedení právního nástupce při jejich zániku, označení jejich statutárních orgánů, způsob jejich ustavování a odvolávání, délku funkčního období členů statutárních orgánů,“.

13. V § 10 odst. 3 písm. g) se za slovo „duchovních“ doplňují slova „a seznam v církvi a náboženské společnosti používaných označení duchovních“.

14. V § 10 odst. 3 písmeno h) zní:

„h) způsob schvalování změn základního dokumentu a těch dokumentů církve a náboženské společnosti a jejich změn, které jsou příkládány k základnímu dokumentu, nebo z nichž jsou uváděny údaje do základního dokumentu,“.

15. V § 10 odst. 3 písm. j) se za slovo „majetkem“ doplňují slova „a údaje podle § 27 odst. 5“.

16. V § 10 odst. 4 se slova „jejích orgánů“ nahrazují slovem „orgánu“.

17. V § 11 odst. 2, § 13 odst. 2 písm. b) , § 14 odst. 6 písm. b) se za slovo „společnosti“ doplňují slova „podle § 10 odst. 3 písm. d)“.

18. V § 11 odst. 4 písm. a) se za slovo „činí“ vkládá slovo „nejméně“.

19. V § 12 odst. 1 písm. b) se za slovo „společnosti“ doplňují slova „na území České republiky“.

20. V § 13 odst. 3 se slovo „přeruší“ nahrazuje slovem „zastaví“.

21. V § 14 se doplňuje odstavec 7, který zní:

„(7) Ministerstvo je povinno vydat rozhodnutí podle odstavce 2 nebo 3 nebo rozhodnout o zastavení řízení podle § 13 odst. 3 ve lhůtě stanovené obecnými předpisy o správním řízení. Nelze-li vzhledem k povaze věci rozhodnout v této lhůtě, může ji přiměřeně prodloužit ministr. Ministerstvo je povinno s uvedením důvodů uvědomit o prodloužení lhůty zmocněnce přípravného výboru v případě řízení o registraci církve a náboženské společnosti nebo zmocněnce přípravného výboru svazu v případě řízení o registraci svazu církví a náboženských společností nebo orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) v případě řízení o přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv.“.

22. V § 15 odst. 2 se za slovo „na“ vkládá slovo „registraci“.

23. V § 15 odst. 3, § 15 odst. 4 větě první, § 15 odst. 5 větě druhé se za slovo „společnosti“ vkládají slova „podle § 10 odst. 3 písm. d)“.

24. Nadpis hlavy IV zní: „EVIDOVANÉ PRÁVNICKÉ OSOBY“.

25. Za § 15 se vkládá nový § 15a, který včetně poznámek pod čarou č. 14a a 14b zní:

„§ 15a

Společná ustanovení o evidovaných právnických osobách

(1) Orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) může navrhnout k evidenci podle tohoto zákona

a) orgán registrované církve a náboženské společnosti, řeholní a jinou církevní instituci 14a) osob hlásících se k církvi a náboženské společnosti založené za účelem vyznávání náboženské víry,

b) účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti založené církví a náboženskou společností pro poskytování charitativních služeb (dále jen „účelové zařízení“).

Evidencí podle tohoto zákona se právnické osoby podle písmen a) a b) stávají právnickými osobami podle tohoto zákona.

(2) Ostatní právnické osoby založené registrovanou církví a náboženskou společností, které nejsou evidovány podle tohoto zákona, se mohou stát právnickými osobami registrací nebo zápisem podle zvláštních právních předpisů^{14b)}.

(3) Návrhy na evidenci změn podle tohoto zákona podává orgán registrované církve a náboženské společnosti, který navrhl právnickou osobu založenou v církvi a náboženské společnosti k evidenci podle tohoto zákona. Návrh na evidenci změn je tento orgán povinen podat nejpozději do 10 dnů ode dne, kdy ke změně došlo. Ministerstvo postupuje podle § 15 odst. 5 obdobně.

(4) Podnikání a jiná výdělečná činnost právnických osob evidovaných podle odstavce 1 vedle obecně prospěšné činnosti charitativní, sociální nebo zdravotnické mohou být pouze jejich doplňkovou činností.

14a) Čl. 16 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

14b) Například Občanský zákoník, Obchodní zákoník, zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů.“

26. Nadpis § 16 zní: „Evidence právnických osob založených registrovanou církví a náboženskou společností podle § 15a odst. 1 písm. a)“.

27. V § 16 odst. 1 se slova „orgánu registrované církve a náboženské společnosti nebo řeholní a jiné církevní instituce jako církevní“ a slova „k tomu určený v základním dokumentu

předkládaném“ zrušují, za slovo „osoby“ se vkládají slova „podle § 15a odst. 1 písm. a)“ a za číslo „3“ se doplňuje text „písm. d)“.

28. V § 16 odst. 2 úvodní části ustanovení se slova „odstavce 1“ nahrazují textem „§ 15a odst. 1 písm. a)“.

29. V § 16 odst. 2 písm. b) se slova „vymezení předmětu její“ nahrazují slovy „předmět obecně prospěšné, podnikatelské a jiné výdělečné“.

30. V § 16 odst. 2 se na konci písmene f) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno g), které zní:

„g) způsob jednání statutárního orgánu evidované právnické osoby.“

31. V § 16 odst. 3 se slova „registrovaná církev a náboženská společnost“ nahrazují slovy „orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d)“, slova „církevní“ se zrušují, ve větě první se za slovo „osoby“ vkládají slova „podle § 15a odst. 1 písm. a) „, a slovo „církevních“ se nahrazuje slovem „evidovaných“.

32. V § 16 odst. 4 se slova „registrovaná církev a náboženská společnost“ nahrazují slovy „orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d)“.

33. V § 16 odst. 5 se slova „oprávněný k jeho podání“ nahrazují slovy „, , podle § 10 odst. 3 písm. d)“.

34. V § 16 se doplňuje odstavec 6, který zní:

„(6) Nejde-li o právnickou osobu evidovanou podle tohoto zákona, ministerstvo návrh na evidenci zamítne.“.

35. Za § 16 se vkládá nový § 16a, který zní:

„§ 16a

Evidence právnických osob založených registrovanou církví a náboženskou společností podle § 15a odst. 1 písm. b)

(1) Účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti pro poskytování služeb sociálních nebo zdravotnických nebo působící jako charita či diakonie, které bude navrženo k evidenci podle tohoto zákona, se zakládá zakládací listinou registrované církve a náboženské společnosti, podepsanou členem nebo členy orgánu registrované církve a náboženské společnosti, jednajícími jako statutární orgán jménem církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d). Podpisy musí být úředně ověřeny.

(2) Účelové zařízení poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek.

(3) Zakládací listina účelového zařízení musí obsahovat

a) název, sídlo a identifikační číslo zakladatele,

- b) název a sídlo účelového zařízení na území České republiky,
- c) dobu, na kterou se účelové zařízení zakládá, pokud není založeno na dobu neurčitou,
- d) označení jeho statutárního orgánu na území České republiky,
- e) osobní údaje členů statutárního orgánu,
- f) jeho stanovy,
- g) způsob zveřejňování výroční zprávy o činnosti a hospodaření účelového zařízení za kalendářní rok,
- h) způsob schvalování změn zakládací listiny.

(4) Stanovy účelového zařízení podle odstavce 3 písm. f) musí obsahovat

- a) údaje podle odstavce 3 písm. b) a d),
- b) způsob ustavování a odvolávání členů statutárního orgánu a délku jejich funkčního období, je-li omezena,
- c) způsob, jakým statutární orgán jedná a činí právní úkony jménem účelového zařízení,
- d) druh obecně prospěšných služeb, které má účelové zařízení poskytovat, podmínky jejich poskytování a předmět podnikatelské a jiné doplňkové činnosti, budou-li provozovány.

(5) Výroční zpráva účelového zařízení musí obsahovat

- a) přehled činností vykonávaných v průběhu předchozího kalendářního roku s uvedením vztahu k účelu založení účelového zařízení,
- b) účetní závěrku a zhodnocení základních údajů v ní obsažených,
- c) výrok auditora k roční účetní závěrce u těch účelových zařízení, do jejichž majetku byl vložen majetek státu nebo obce nebo která používají majetek státu nebo obce nebo jsou příjemci dotací z veřejných rozpočtů,
- d) přehled o peněžních příjmech a výdajích,
- e) přehled rozsahu příjmů (výnosů) v členění podle zdrojů,
- f) vývoj a konečný stav fondů účelového zařízení,
- g) stav a pohyb majetku účelového zařízení,
- h) úplný objem výdajů (nákladů) v členění na výdaje (náklady) vynaložené pro plnění obecně prospěšných služeb, pro plnění činností doplňkových a na vlastní činnost (správu) účelového zařízení,

i) změny zakládací listiny a složení statutárního orgánu účelového zařízení, k nimž došlo v průběhu předchozího kalendářního roku,

j) další údaje stanovené stanovami.

(6) Návrh na evidenci účelového zařízení musí obsahovat zakládací listinu podle § 16a odst. 3 .

(7) Neobsahuje-li návrh na evidenci účelového zařízení všechny náležitosti podle odstavců 1, 3 a 4, postupuje ministerstvo podle § 16 odst. 5.

(8) Ministerstvo provede evidenci účelového zařízení zápisem do Rejstříku evidovaných právnických osob po předložení návrhu podle odstavců 1 a 6 nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy byly splněny všechny náležitosti pro tento zápis.

(9) Nejde-li o právnickou osobu evidovanou podle tohoto zákona, ministerstvo návrh na evidenci účelového zařízení zamítne.“.

36. V nadpisu hlavy V se slovo „CÍRKEVNÍCH“ nahrazuje slovem „EVIDOVANÝCH“.

37. V nadpisu § 17 se slovo „církevních“ nahrazuje slovem „evidovaných“.

38. V § 17 odst. 1 se slovo „církevních“ nahrazuje slovem „evidovaných“, za slovo „zapisují“ se vkládají slova „právnické osoby registrované nebo evidované podle tohoto zákona a tímto“.

39. V § 17 odst. 6 se slovo „církevním“ nahrazuje slovem „evidovaným“.

40. V § 17 se doplňují odstavce 7 a 8, které včetně poznámky pod čarou č. 15a zní:

„(7) Ministerstvo uveřejní části rejstříků podle odstavce 1, které jsou veřejným seznamem, způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(8) Zápis předmětu činnosti do rejstříků podle odstavce 1 nenahrazuje oprávnění k jeho výkonu. Toto oprávnění vzniká až na základě splnění podmínek podle zvláštních právních předpisů^{15a)} .

15a) Například živnostenský zákon, zákon č. 160/1992 Sb. , o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 561/2004 Sb. , o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).“.

41. V § 18 odst. 1 se vkládá nové písmeno d), které zní:

„d) předmět obecně prospěšné, podnikatelské a jiné výdělečné činnosti, jsou-li provozovány,“.

Dosavadní písmena d) až g) se označují jako písmena e) až h).

42. V § 18 odst. 1 se na konci písmene h) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno i), které zní:

„i) způsob jednání orgánu registrované církve a náboženské společnosti, podle § 10 odst. 3 písm. d) .“.

43. V ustanovení § 18 odst. 2 se slovo „změny“ nahrazuje slovy „registraci změn“.

44. V § 19 odst. 1 se vkládá nové písmeno e), které zní:

„e) předmět činnosti svazu církví a náboženských společností,“.

Dosavadní písmena e) až g) se označují jako písmena f) až h).

45. V § 19 odst. 1 se na konci písmene h) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno i), které zní:

„i) způsob jednání statutárního orgánu svazu církví a náboženských společností.“.

46. V ustanovení § 19 odst. 2 se slovo „změny“ nahrazuje slovy „registraci změn“.

47. § 20 včetně nadpisu zní:

„§ 20

Rejstřík evidovaných právnických osob

(1) Do Rejstříku evidovaných právnických osob podle tohoto zákona se zapisují tyto údaje a jejich změny o evidované právnické osobě

a) název s uvedením dne a čísla evidence,

b) sídlo na území České republiky,

c) označení jejího statutárního orgánu na území České republiky,

d) osobní údaje členů jejího statutárního orgánu,

e) identifikační číslo,

f) předmět obecně prospěšné, podnikatelské a jiné výdělečné činnosti, jsou-li provozovány,

g) zrušení její evidence, vstup do likvidace a osobní údaje likvidátora, prohlášení konkursu a osobní údaje správce konkursní podstaty, zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku a zahájení řízení o vyrovnání s uvedením dne a čísla rozhodnutí o těchto skutečnostech,

h) identifikační údaje o jejím právním nástupci, dojde-li k jejímu zrušení s právním nástupcem,

i) zánik jako právnické osoby evidované podle tohoto zákona,

j) způsob jednání statutárního orgánu.

(2) Součástí Rejstříku evidovaných právnických osob podle tohoto zákona je sbírka listin obsahující dokumenty přikládané k návrhu na evidenci právnické osoby a k návrhům na evidenci jejich změny.“

48. V nadpisu hlavy VI se slovo „CÍRKEVNÍ“ nahrazuje slovem „EVIDOVANÉ“.

49. V § 22 odst. 1 písm. d) se slovo „nebyly“ nahrazuje slovem „nebyl“, slova „ustaveny orgány“ se nahrazují slovy „ustaven orgán“ a za slovo „společnosti“ se vkládají slova „podle § 10 odst. 3 písm. d)“.

50. V § 23 se za slovo „Při“ vkládají slova „návrhu na konkurs nebo při návrhu na“ a slovo „církevní“ se nahrazuje slovem „evidované“. V textu poznámky pod čarou č. 16 se na nový řádek doplňuje text: „Zákon č. 328/1991 Sb. , o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 122/1993 Sb. , zákona č. 42/1994 Sb. , zákona č. 74/1994 Sb. , zákona č. 117/1994 Sb. , zákona č. 156/1994 Sb. , zákona č. 224/1994 Sb. , zákona č. 84/1995 Sb. , zákona č. 94/1996 Sb. , zákona č. 151/1997 Sb. , zákona č. 12/1998 Sb. , zákona č. 27/2000 Sb. , zákona č. 30/2000 Sb. , zákona č. 105/2000 Sb. , zákona č. 214/2000 Sb. , zákona č. 368/2000 Sb. , zákona č. 370/2000 Sb. , zákona č. 120/2001 Sb. , zákona č. 125/2002 Sb. , zákona č. 403/2002 Sb. , zákona č. 101/2003 Sb. , zákona č. 210/2003 Sb. , zákona č. 257/2004 Sb. a zákona č. 499/2004 Sb.“.

51. V § 24 odst. 2 se slovo „církevních“ zrušuje.

52. V § 24 odst. 3 se slovo „církevních“ zrušuje.

53. V § 25 odst. 1 se text „f)“ nahrazuje textem „g)“.

54. § 26 včetně nadpisu zní:

„§ 26

Zrušení evidence evidované právnické osoby a její zánik

(1) Ministerstvo zruší evidenci evidované právnické osoby podle § 15a odst. 1

a) na návrh orgánu registrované církve a náboženské společnosti, který ji navrhl k evidenci, do 5 pracovních dnů ode dne doručení tohoto návrhu,

b) z vlastního podnětu, zjistí-li, že tato právnická osoba jedná v rozporu s vymezením její působnosti v návrhu na evidenci podle § 16 odst. 2 nebo § 16a odst. 3 a 4 nebo v rozporu s právními předpisy, a nezjedná-li nápravu k tomu příslušný orgán registrované církve a náboženské společnosti, který ji navrhl k evidenci, po výzvě ministerstva, ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení evidence,

c) z vlastního podnětu, zanikne-li registrace církve a náboženské společnosti, jejíž orgán tuto právnickou osobu navrhl k evidenci, ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení

registrace církve a náboženské společnosti podle § 24 odst. 3 ,

d) po zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo po zrušení konkursu z důvodu, že její majetek nepostačuje k úhradě nákladů konkursu, nebo po zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku, ke dni nabytí právní moci usnesení soudu,

e) z vlastního podnětu, nebyli-li ustaveni členové statutárního orgánu a všem dosavadním členům statutárního orgánu skončilo funkční období před více než rokem, ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení evidence,

f) po uplynutí doby, na kterou byla založena, ke dni uplynutí této doby,

g) ke dni uvedenému v rozhodnutí o zrušení právnické osoby podle § 15a odst. 1 písm. b) podle zakládací listiny účelového zařízení, nebo

h) jestliže účelové zařízení neposkytuje obecně prospěšné služby uvedené v zakládací listině po dobu delší než jeden rok, ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení evidence.

(2) Evidence právnické osoby podle § 15a odst. 1 zaniká výmazem z Rejstříku evidovaných právnických osob.

(3) Zániku evidované právnické osoby podle odstavce 2 předchází její zrušení s likvidací, anebo zrušení bez likvidace, přechází-li její majetek a závazky na registrovanou církev a náboženskou společnost nebo její jinou právnickou osobu evidovanou podle tohoto zákona.

(4) Nepostačuje-li při likvidaci evidované právnické osoby její majetek k úhradě závazků, ručí za tyto závazky registrovaná církev a náboženská společnost, jejíž orgán ji navrhl k evidenci. Likvidační zůstatek z likvidace evidované právnické osoby přechází na registrovanou církev a náboženskou společnost, jejíž orgán ji navrhl k evidenci.

(5) Zaniká-li evidovaná právnická osoba podle § 15a odst. 1 s likvidací, je datum jejího výmazu z evidence totožné s datem ukončení její likvidace.

(6) Do 5 pracovních dnů od skončení likvidace oznámí tuto skutečnost likvidátor ministerstvu.

(7) Zaniká-li evidovaná právnická osoba bez likvidace a není-li na ni podán návrh na konkurs, je datum jejího zrušení totožné s datem jejího výmazu z Rejstříku evidovaných právnických osob.“.

55. V § 27 odst. 10 se slovo „církevních“ nahrazuje slovem „evidovaných“.

56. V § 29 se slovo „církevních“ nahrazuje slovem „evidovaných“ a za slovo „zákona“ se doplňují slova „a návrhů na evidenci právnické osoby a evidenci změn“.

Čl.II

Přechodná ustanovení

1. Dosavadní Rejstřík církevních právnických osob se ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona mění na Rejstřík evidovaných právnických osob podle zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. a zákona č. 562/2004 Sb. , ve znění tohoto zákona.

2. Církevní právnické osoby evidované v Rejstříku církevních právnických osob se stávají ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona evidovanými právnickými osobami podle zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. a zákona č. 562/2004 Sb. , ve znění tohoto zákona. Datum jejich evidence podle dosavadních právních předpisů je zachováno.

3. Orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění tohoto zákona, je povinen doplnit ve lhůtě do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona údaje o evidovaných právnických osobách podle zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. , ve znění tohoto zákona, s výjimkou údajů podle § 16 odst. 2 písm. a) zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění tohoto zákona, nejsou-li již tyto údaje doplněny. Nebudou-li údaje v této lhůtě doplněny, vyzve ministerstvo orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění tohoto zákona, k jejich doplnění ve lhůtě nejméně 30 dnů ode dne doručení výzvy. Stanovená lhůta může být na základě písemné žádosti orgánu registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění tohoto zákona, prodloužena. Nedoplní-li registrovaná církev a náboženská společnost údaje ani v této lhůtě, ministerstvo může podle povahy nedoplněných údajů zahájit řízení o zrušení evidence evidované právnické osoby.

4. Orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění tohoto zákona, je povinen doplnit ve lhůtě do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona údaje podle § 10 odst. 3 písm. d) až h) zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění tohoto zákona. Nebudou-li údaje v této lhůtě doplněny, vyzve ministerstvo orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění tohoto zákona, k jejich doplnění ve lhůtě nejméně 30 dnů ode dne doručení výzvy. Tato lhůta může být na základě písemné žádosti orgánu registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění tohoto zákona, prodloužena. Nedoplní-li registrovaná církev a náboženská společnost tyto údaje ani v této lhůtě, ministerstvo může podle povahy nedoplněných údajů zahájit řízení o zrušení registrace této registrované církve a náboženské společnosti.

5. Orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) zákona č. 3/2002 Sb. , ve znění tohoto zákona, uvede do jednoho roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona stanovy a zakládací listiny evidovaných právnických osob, které navrhl k evidenci, do souladu se zákonem č. 3/2002 Sb. , ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. , ve znění tohoto zákona.

Čl.III

Zmocnění k vyhlášení úplného znění zákona

Předseda vlády se zmocňuje, aby ve Sbírce zákonů vyhlásil úplné znění zákona č.

3/2002 Sb. , o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), jak vyplývá ze zákonů a z nálezů Ústavního soudu jej měnících.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o dobrovolnické službě

Čl.IV

V § 6 odst. 2 zákona č. 198/2002 Sb. , o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), se slovo „církevní“ zrušuje a za slova „náboženské společnosti“ se vkládají slova „evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností 4)“.

Poznámka pod čarou č. 4 zní:

„4) Zákon č. 3/2002 Sb. , o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění nálezů Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. , zákona č. 562/2004 Sb. a zákona č. 495/2005 Sb.“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o zaměstnanosti

Čl.V

V § 81 odst. 2 písm. b) zákona č. 435/2004 Sb. , o zaměstnanosti, se slovo „církevní“ zrušuje a za slova „právníckou osobou“ se vkládají slova „evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností 48) „.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o účetnictví

Čl.VI

V § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 563/1991 Sb. , o účetnictví, ve znění zákona č. 117/1994 Sb. , zákona č. 227/1997 Sb. , zákona č. 353/2001 Sb. a zákona č. 437/2003 Sb. , se slova „církevní právníckou osobou“ nahrazují slovy „právníckou osobou evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností 9)“.

Poznámka pod čarou č. 9 zní:

„9) Zákon č. 3/2002 Sb. , o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. , zákona č. 562/2004 Sb. a zákona č. 495/2005 Sb.“.

ČÁST PÁTÁ

ÚČINNOST

Čl.VII

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

Zaorálek v. r.

Klaus v. r.

Paroubek v. r.

X.

Hodnocení návrhu na zrušení zákona č. 495/2005 Sb.

54. Ve prospěch zrušení celého zákona č. 495/2005 Sb. navrhovatelé uplatňují (výše zmíněný) argument „absence normotvorné kompetence“ Parlamentu České republiky.

55. V navrhovateli odkazovaných nálezech sp. zn. Pl. ÚS 5/02 (revokace usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky) a Pl. ÚS 13/05 (výklad pojmu „volební zákon“ ve smyslu čl. 40 Ústavy) Ústavní soud vytkl porušení ústavně předepsaného způsobu přijetí právního předpisu, a proto pro danou věc použitelné nejsou.

56. Na argument „snížení dosavadního standardu práv a svobod“ reagoval Ústavní soud již v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/02 a konstatoval, že „důvodem zrušení právního předpisu nemůže být pouze jeho komparace s předchozí právní úpravou..., nýbrž výhradně zjištění rozporu s ústavním pořádkem České republiky“. O „absenci normotvorné kompetence“ tudíž zde jít nemůže rovněž.

57. Tvrzenou „absenci normotvorné kompetence“ nelze konečně zaměňovat ani s údajným „vybočením“ Parlamentu České republiky „ze závazných názorů Ústavního soudu“, a to byť by bylo dáno, stejně jako s „bezdůvodným omezením dosaženého standardu ochrany lidských práv“ (či protiústavností „obsahu“ přijaté úpravy).

58. Stejně tak není přílehlavý poukaz navrhovatelů na označené rozsudky Evropského soudu pro lidská práva (v odkazovaných věcech se jednalo o namítaný zásah do čl. 3 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách zakazujícího mučení a nelidské či ponižující zacházení). Není ani žádného podkladu pro úsudek, že by „větší přísnost při hodnocení zásahů do základních hodnot demokratických společností“ (rozsudek ze dne 28. 7. 1999 ve věci

Selmouni v. Francie, stížnost č. 25803/94, odst. 101, rozsudek ze dne 27. 11. 2003 ve věci Hénauf v. Francie, stížnost č. 65436/01, odst. 55) mohla založit „absenci normotvorné kompetence“.

59. Proto Ústavní soud, přidrží se své konstantní judikatury (viz usnesení ze dne 15. 8. 2000, sp. zn. Pl. ÚS 25/2000, náleze ze dne 12. 3. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 33/01, a další), že „novelizující zákon nemá samostatnou právní existenci a stává se součástí novelizovaného zákona“ (a již proto návrhu na jeho zrušení vyhovět nelze), dospěl i zde ku shodnému závěru, a návrh navrhovatelů v této části zamítl (§ 70 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

XI.

Dikce ustanovení napadených „eventuálním“ návrhem

60. Ustanovení, jež navrhovatelé napadají „eventuálním“ návrhem znějí:

§ 1 písm. b)

Tento zákon upravuje - vedení veřejně přístupných seznamů registrovaných církví a náboženských společností, svazů církví a náboženských společností a právnických osob založených registrovanou církví a náboženskou společností a evidovaných podle tohoto zákona (dále jen „evidovaná právnická osoba“),

§ 3 písm. c)

Pro účely tohoto zákona se rozumí - osobními údaji jméno, popřípadě jména a příjmení, adresa místa trvalého pobytu v České republice; v případě občanů České republiky dále jejich rodná čísla, anebo v případě cizinců údaj o jejich státním občanství a číslo průkazu o povolení k pobytu, 2) nestanoví-li mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, jinak,

§ 3 písm. d)

Pro účely tohoto zákona se rozumí - sídlem registrované církve a náboženské společnosti, svazu církví a náboženských společností a evidované právnické osoby adresa ústředí registrované církve a náboženské společnosti, svazu církví a náboženských společností a evidované právnické osoby na území České republiky.

§ 4 odst. 4

Církev a náboženská společnost nesmí používat název, který by ji mohl podle názvu činit zaměnitelnou s registrovanou církví a náboženskou společností nebo jinou právnickou osobou.

§ 5

Vznikat a vyvíjet činnost nemůže církev a náboženská společnost, jejíž činnost je v rozporu s právními předpisy a jejíž učení nebo činnost ohrožuje práva, svobody a rovnoprávnost osob a jejich sdružení včetně jiných církví a náboženských společností, ohrožuje demokratické základy státu, jeho suverenitu, nezávislost a územní celistvost, a -

§ 5 písm. a)

je v rozporu s ochranou veřejné mravnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví, principy lidskosti a snášenlivosti a bezpečnosti osob,

§ 8 odst. 3

Svaz církví a náboženských společností nemůže navrhnout k evidenci právnickou osobu podle § 15a odst. 1 písm. a).

§ 10 odst. 2 písm. c)

Návrh na registraci církve a náboženské společnosti musí obsahovat c) v originále podpisy nejméně 300 zletilých občanů České republiky nebo cizinců s trvalým pobytem v České republice hlásících se k této církvi a náboženské společnosti, s uvedením jejich osobních údajů podle tohoto zákona a s uvedením totožného textu na každém podpisovém archu, který uvádí plný název církve a náboženské společnosti, sbírající podpisy pro účel její registrace, a z něhož je patrné, že podpisový arch je podepisován pouze osobou hlásící se k této církvi a náboženské společnosti.

§ 10 odst. 3

Základní dokument církve a náboženské společnosti předkládaný podle odstavce 2 písm. d) musí obsahovat-

§ 10 odst. 3 písm. c)

sídlo církve a náboženské společnosti na území České republiky,

§ 10 odst. 3 písm. d)

označení orgánu církve a náboženské společnosti, který jedná jejím jménem s orgány veřejné správy a třetími osobami na území České republiky jako statutární orgán, způsob jeho jednání a jeho ustavování a odvolávání, délku funkčního období jeho členů, popřípadě označení dalších orgánů církve a náboženské společnosti a orgánů řeholních institucí, které jsou oprávněny podávat návrhy podle tohoto zákona, rozsah tohoto oprávnění a způsob jednání jménem církve a náboženské společnosti,

§ 10 odst. 3 písm. f)

organizační strukturu církve a náboženské společnosti, včetně výčtu všech typů právnických osob, které budou navrhovány k evidenci v souladu s tímto zákonem podle § 15a odst. 1, způsob jejich zřizování a rušení, včetně případného uvedení právního nástupce při jejich zániku, označení jejich statutárních orgánů, způsob jejich ustavování a odvolávání, délku funkčního období členů statutárních orgánů,

§ 10 odst. 3 písm. g)

způsob ustavování a odvolávání duchovních a seznam v církvi a náboženské společnosti používaných označení duchovních,

§ 10 odst. 3 písm. h)

způsob schvalování změn základního dokumentu a těch dokumentů církve a náboženské společnosti a jejich změn, které jsou přikládány k základnímu dokumentu, nebo z nichž jsou uváděny údaje do základního dokumentu,

§ 10 odst. 3 písm. j)

zásady hospodaření církve a náboženské společnosti, zejména způsob získávání finančních prostředků, včetně rozsahu oprávnění osob, orgánů a jiných institucí církve nebo náboženské společnosti k nakládání s majetkem a údaje podle § 27 odst. 5,

§ 10 odst. 4

Jménem církve a náboženské společnosti jedná až do vytvoření orgánu podle odstavce 3 písm. d) přípravný výbor.

§ 11 odst. 2

Návrh na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv podává orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d).

§ 11 odst. 4 písm. a)

Návrh na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv podle § 7 odst. 1 písm. a) až e) musí obsahovat - v originále podpisy tolika zletilých občanů České republiky nebo cizinců s trvalým pobytem v České republice hlásících se k této církvi a náboženské společnosti, kolik činí nejméně 1 promile obyvatel České republiky podle posledního sčítání lidu, s uvedením jejich osobních údajů podle tohoto zákona a s uvedením totožného textu na každém podpisovém archu, který uvádí plný název církve a náboženské společnosti, která sbírá podpisy pro účel její registrace, a z něhož je patrné, že podpisový arch je podepisován pouze osobou hlásící se k této církvi a náboženské společnosti.

§ 12 odst. 1 písm. b)

Návrh na registraci svazu církví a náboženských společností musí obsahovat - sídlo svazu církví a náboženských společností na území České republiky.

§ 13 odst. 2 písm. b)

Výzva podle odstavce 1 se doručuje v případě řízení o přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv orgánu registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d).

§ 13 odst. 3

Nedoplní-li navrhovatel údaje ve stanovené lhůtě, ministerstvo řízení zastaví.

§ 14 odst. 6 písm. b)

Rozhodnutí o přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv se doručuje orgánu registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d).

§ 14 odst. 7

Ministerstvo je povinno vydat rozhodnutí podle odstavce 2 nebo 3 nebo rozhodnout o zastavení řízení podle § 13 odst. 3 ve lhůtě stanovené obecnými předpisy o správním řízení. Nelze-li vzhledem k povaze věci rozhodnout v této lhůtě, může ji přiměřeně prodloužit ministr. Ministerstvo je povinno s uvedením důvodů uvědomit o prodloužení lhůty zmocněnce přípravného výboru v případě řízení o registraci církve a náboženské společnosti nebo zmocněnce přípravného výboru svazu v případě řízení o registraci svazu církví a náboženských společností nebo orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) v případě řízení o přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv.

§ 15 odst. 2

Návrh na registraci změny základního dokumentu církve a náboženské společnosti a změny zakladatelské smlouvy stanov svazu církví a náboženských společností musí obsahovat úplné znění těch částí textu, kterých se změny týkají.

§ 15 odst. 3

Registraci nepodléhají změny ve složení orgánu registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d), statutárních orgánů svazů církví a náboženských společností ani změny osobních údajů členů jejich orgánu a statutárních orgánů. Tyto změny ministerstvo eviduje podle odstavce 5.

§ 15 odst. 4

Změny podle odstavce 3 je orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) a statutární orgán svazu církví a náboženských společností, včetně dokladů o ustavení těchto osob k tomu příslušným orgánem podle vnitřních předpisů církve nebo náboženské společnosti a stanov svazu církví a náboženských společností, povinen oznámit ministerstvu nejpozději do 10 dnů ode dne, kdy ke změně došlo.

§ 15 odst. 5

Ministerstvo provede zápis o změně podle odstavce 3 do 5 pracovních dnů ode dne doručení úplné žádosti o změny údajů do Rejstříku registrovaných církví a náboženských společností nebo Rejstříku svazu církví a náboženských společností. V případě, že je žádost o provedení změny podle odstavce 3 neúplná, vyzve ministerstvo do 5 pracovních dnů písemně orgán církve, náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) nebo statutární orgán svazů církví a náboženských společností o doplnění údajů do 10 dnů od doručení této výzvy.

Nadpis HLAVY IV

EVIDOVANÉ PRÁVNICKÉ OSOBY

§ 15a

Společná ustanovení o evidovaných právnických osobách

(1) Orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) může navrhnout k evidenci podle tohoto zákona

a) orgán registrované církve a náboženské společnosti, řeholní a jinou církevní instituci
14a) osob hlásících se k církvi a náboženské společnosti založené za účelem vyznávání náboženské víry,

b) účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti založené církví a náboženskou společností pro poskytování charitativních služeb (dále jen „účelové zařízení“).

Evidencí podle tohoto zákona se právnické osoby podle písmen a) a b) stávají právnickými osobami podle tohoto zákona.

(2) Ostatní právnické osoby založené registrovanou církví a náboženskou společností, které nejsou evidovány podle tohoto zákona, se mohou stát právnickými osobami registrací nebo zápisem podle zvláštních právních předpisů 14b).

(3) Návrhy na evidenci změn podle tohoto zákona podává orgán registrované církve a náboženské společnosti, který navrhl právnickou osobu založenou v církvi a náboženské společnosti k evidenci podle tohoto zákona. Návrh na evidenci změn je tento orgán povinen podat nejpozději do 10 dnů ode dne, kdy ke změně došlo. Ministerstvo postupuje podle § 15 odst. 5 obdobně.

(4) Podnikání a jiná výdělečná činnost právnických osob evidovaných podle odstavce 1 vedle obecně prospěšné činnosti charitativní, sociální nebo zdravotnické mohou být pouze jejich doplňkovou činností.

Poznámka pod čarou 14a)

Čl. 16 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Poznámka pod čarou 14b)

Například Občanský zákoník, Obchodní zákoník, zákon č. 227/1997 Sb. , o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 248/1995 Sb. , o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů.

Nadpis § 16

Evidence právnických osob založených registrovanou církví a náboženskou společností podle § 15a odst. 1 písm. a)

§ 16 odst. 1

Návrh na evidenci právnické osoby podle § 15a odst. 1 písm. a) podává orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d).

§ 16 odst. 2

Návrh na evidenci právnické osoby podle § 15a odst. 1 písm. a) musí obsahovat-

§ 16 odst. 2 písm. b)

předmět obecně prospěšné, podnikatelské a jiné výtěžné činnosti a její stanovy, pokud existují,

§ 16 odst. 2 písm. g)

způsob jednání statutárního orgánu evidované právnické osoby,

§ 16 odst. 3

Návrh podle odstavce 1 podá orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) do 10 dnů ode dne založení právnické osoby podle § 15a odst. 1 písm. a). Ministerstvo provede evidenci církevní právnické osoby zápisem do Rejstříku evidovaných právnických osob do 5 pracovních dnů ode dne doručení návrhu. Evidence se provede zápisem ke dni jejího založení v registrované církvi a náboženské společnosti.

§ 16 odst. 4

Nedodrží-li orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) lhůtu uvedenou v odstavci 3, evidence se provede zápisem ke dni doručení návrhu podle odstavce 1 ministerstvu.

§ 16 odst. 5

Neobsahuje-li návrh podle odstavce 1 všechny náležitosti podle odstavce 2, ministerstvo vyzve nejpozději do 10 pracovních dnů ode dne doručení návrhu orgán registrované církve a náboženské společnosti, podle § 10 odst. 3 písm. d), aby návrh doplnil, popřípadě odstranil nedostatky, a to ve lhůtě 30 dnů, a upozorní ho, že nebude-li tato lhůta dodržena, řízení o návrhu se zastaví.

§ 16 odst. 6

Nejde-li o právnickou osobu evidovanou podle tohoto zákona, ministerstvo návrh na evidenci zamítne.

§ 16a

Evidence právnických osob založených registrovanou církví a náboženskou společností podle § 15a odst. 1 písm. b)

(1) Účelové zařízení registrované církve a náboženské společnosti pro poskytování služeb sociálních nebo zdravotnických nebo působící jako charita či diakonie, které bude navrženo k evidenci podle tohoto zákona, se zakládá zakládací listinou registrované církve a náboženské společnosti, podepsanou členem nebo členy orgánu registrované církve a náboženské společnosti, jednajícími jako statutární orgán jménem církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d). Podpisy musí být úředně ověřeny.

(2) Účelové zařízení poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek.

(3) Zakládací listina účelového zařízení musí obsahovat

a) název, sídlo a identifikační číslo zakladatele,

b) název a sídlo účelového zařízení na území České republiky,

c) dobu, na kterou se účelové zařízení zakládá, pokud není založeno na dobu neurčitou,

d) označení jeho statutárního orgánu na území České republiky,

e) osobní údaje členů statutárního orgánu,

f) jeho stanovy,

g) způsob zveřejňování výroční zprávy o činnosti a hospodaření účelového zařízení za kalendářní rok,

h) způsob schvalování změn zakládací listiny.

(4) Stanovy účelového zařízení podle odstavce 3 písm. f) musí obsahovat

a) údaje podle odstavce 3 písm. b) a d),

b) způsob ustavování a odvolávání členů statutárního orgánu a délku jejich funkčního období, je-li omezena,

c) způsob, jakým statutární orgán jedná a činí právní úkony jménem účelového zařízení,

d) druh obecně prospěšných služeb, které má účelové zařízení poskytovat, podmínky jejich poskytování a předmět podnikatelské a jiné doplňkové činnosti, budou-li provozovány.

(5) Výroční zpráva účelového zařízení musí obsahovat

a) přehled činností vykonávaných v průběhu předchozího kalendářního roku s uvedením vztahu k účelu založení účelového zařízení,

b) účetní závěrku a zhodnocení základních údajů v ní obsažených,

c) výrok auditora k roční účetní závěrce u těch účelových zařízení, do jejichž majetku byl vložen majetek státu nebo obce nebo která používají majetek státu nebo obce nebo jsou příjemci dotací z veřejných rozpočtů,

d) přehled o peněžních příjmech a výdajích,

e) přehled rozsahu příjmů (výnosů) v členění podle zdrojů,

f) vývoj a konečný stav fondů účelového zařízení,

g) stav a pohyb majetku účelového zařízení,

h) úplný objem výdajů (nákladů) v členění na výdaje (náklady) vynaložené pro plnění obecně prospěšných služeb, pro plnění činností doplňkových a na vlastní činnost (správu) účelového zařízení,

i) změny zakládací listiny a složení statutárního orgánu účelového zařízení, k nimž došlo v průběhu předchozího kalendářního roku,

j) další údaje stanovené stanovami.

(6) Návrh na evidenci účelového zařízení musí obsahovat zakládací listinu podle § 16a odst. 3.

(7) Neobsahuje-li návrh na evidenci účelového zařízení všechny náležitosti podle odstavců 1, 3 a 4, postupuje ministerstvo podle § 16 odst. 5.

(8) Ministerstvo provede evidenci účelového zařízení zápisem do Rejstříku evidovaných právnických osob po předložení návrhu podle odstavců 1 a 6 nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy byly splněny všechny náležitosti pro tento zápis.

(9) Nejde-li o právnickou osobu evidovanou podle tohoto zákona, ministerstvo návrh na evidenci účelového zařízení zamítne.

Nadpis HLAVY V

REJSTŘÍKY REGISTROVANÝCH CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ, SVAZŮ CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ A EVIDOVANÝCH PRÁVNICKÝCH OSOB

Nadpis § 17

Společná ustanovení o rejstřících registrovaných církví a náboženských společností, svazů církví a náboženských společností a evidovaných právnických osob

§ 17 odst. 1

Ministerstvo vede Rejstřík registrovaných církví a náboženských společností, Rejstřík svazů církví a náboženských společností a Rejstřík evidovaných právnických osob, do kterých se zapisují právnické osoby registrované nebo evidované podle tohoto zákona a tímto zákonem stanovené údaje a jejichž součástí je sbírka listin předkládaných církvemi a náboženskými společnostmi a svazy církví a náboženských společností podle tohoto zákona.

§ 17 odst. 6

Identifikační číslo přiděluje ministerstvo 15) registrované církvi a náboženské společnosti, svazu církví a náboženských společností a evidovaným právnickým osobám při zápisu těchto právnických osob do rejstříků podle odstavce 1.

§ 17 odst. 7

Ministerstvo uveřejní části rejstříků podle odstavce 1, které jsou veřejným seznamem, způsobem umožňujícím dálkový přístup.

§ 17 odst. 8

Zápis předmětu činnosti do rejstříků podle odstavce 1 nenahrazuje oprávnění k jeho výkonu. Toto oprávnění vzniká až na základě splnění podmínek podle zvláštních právních předpisů 15a).

Text poznámky pod čarou 15a)

Například živnostenský zákon , zákon č. 160/1992 Sb. , o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

§ 18 odst. 1 písm. d)

předmět obecně prospěšné, podnikatelské a jiné výdělečné činnosti, jsou-li provozovány,

§ 18 odst. 1 písm. i)

způsob jednání orgánu registrované církve a náboženské společnosti, podle § 10 odst. 3 písm. d),

§ 19 odst. 1 písm. e)

(Do Rejstříku svazů církví a náboženských společností se zapisují tyto údaje a jejich změny-) předmět činnosti svazu církví a náboženských společností,

§ 19 odst. 1 písm. i)

(Do Rejstříku svazů církví a náboženských společností se zapisují tyto údaje a jejich změny-)

způsob jednání statutárního orgánu svazu církví a náboženských společností,

§ 19 odst. 2

Součástí Rejstříku svazů církví a náboženských společností je sbírka listin obsahující dokumenty předkládané v návrhu na registraci svazu církví a náboženských společností, v návrzích na registraci změn těchto dokumentů a rozhodnutí ministerstva.

§ 20

Rejstřík evidovaných právnických osob

(1) Do Rejstříku evidovaných právnických osob podle tohoto zákona se zapisují tyto údaje a jejich změny o evidované právnické osobě

a) název s uvedením dne a čísla evidence,

b) sídlo na území České republiky,

c) označení jejího statutárního orgánu na území České republiky,

d) osobní údaje členů jejího statutárního orgánu,

e) identifikační číslo,

f) předmět obecně prospěšné, podnikatelské a jiné výdělečné činnosti, jsou-li provozovány,

g) zrušení její evidence, vstup do likvidace a osobní údaje likvidátora, prohlášení konkursu a osobní údaje správce konkursní podstaty, zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku a zahájení řízení o vyrovnání s uvedením dne a čísla rozhodnutí o těchto skutečnostech,

h) identifikační údaje o jejím právním nástupci, dojde-li k jejímu zrušení s právním nástupcem,

i) zánik jako právnické osoby evidované podle tohoto zákona,

j) způsob jednání statutárního orgánu.

(2) Součástí Rejstříku evidovaných právnických osob podle tohoto zákona je sbírka listin obsahující dokumenty přikládané k návrhu na evidenci právnické osoby a k návrhům na evidenci jejich změny.

Nadpis HLAVY VI

ZRUŠENÍ A ZÁNİK REGISTRované CÍRKVE A NÁBOŽENSKÉ SPOLEČNOSTI, SVAZU CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTÍ A EVIDOVANÉ PRÁVNICKÉ OSOBY, ZRUŠENÍ OPRAVNĚNÍ REGISTRované CÍRKVE A NÁBOŽENSKÉ SPOLEČNOSTI K VÝKONU ZVLÁŠTNÍCH PRÁV

§ 22 odst. 1 písm. d)

(Ministerstvo zahájí řízení o zrušení registrace církve a náboženské společnosti anebo řízení o zrušení registrace svazu církví a náboženských společností-)

pokud nebyl po dobu delší než 2 roky ustaven orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d) nebo statutární orgány svazu církví a náboženských společností nebo dosavadním orgánům a statutárním orgánům skončilo funkční období před více než 2 roky a nedošlo k ustanovení nových.

§ 23

Při návrhu na konkurs nebo při návrhu na likvidaci registrované církve a náboženské společnosti nebo svazu církví a náboženských společností nebo evidované právnické osoby podle tohoto zákona se použije přiměřeně zvláštní právní předpis, 16) pokud tento zákon nestanoví jinak.

Text poznámky pod čarou 16)

Zákon č. 513/1991 Sb. , obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 328/1991 Sb. , o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 122/1993 Sb. , zákona č. 42/1994 Sb. , zákona č. 74/1994 Sb. , zákona č. 117/1994 Sb. , zákona č. 156/1994 Sb. , zákona č. 224/1994 Sb. , zákona č. 84/1995 Sb. , zákona č. 94/1996 Sb. , zákona č. 151/1997 Sb. , zákona č. 12/1998 Sb. , zákona č. 27/2000 Sb. , zákona č. 30/2000 Sb. , zákona č. 105/2000 Sb. , zákona č. 214/2000 Sb. , zákona č. 368/2000 Sb. , zákona č. 370/2000 Sb. , zákona č. 120/2001 Sb. , zákona č. 125/2002 Sb. , zákona č. 403/2002 Sb. , zákona č. 101/2003 Sb. , zákona č. 210/2003 Sb. , zákona č. 257/2004 Sb. a zákona č. 499/2004 Sb.

§ 26

Zrušení evidence evidované právnické osoby a její zánik

(1) Ministerstvo zruší evidenci evidované právnické osoby podle § 15a odst. 1

a) na návrh orgánu registrované církve a náboženské společnosti, který ji navrhl k evidenci, do 5 pracovních dnů ode dne doručení tohoto návrhu,

b) z vlastního podnětu, zjistí-li, že tato právnická osoba jedná v rozporu s vymezením její působnosti v návrhu na evidenci podle § 16 odst. 2 nebo § 16a odst. 3 a 4 nebo v rozporu s právními předpisy, a nezjedná-li nápravu k tomu příslušný orgán registrované církve a náboženské společnosti, který ji navrhl k evidenci, po výzvě ministerstva, ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení evidence,

c) z vlastního podnětu, zanikne-li registrace církve a náboženské společnosti, jejíž orgán tuto právnickou osobu navrhl k evidenci, ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení registrace církve a náboženské společnosti podle § 24 odst. 3,

d) po zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo po zrušení konkursu z důvodu, že její majetek nepostačuje k úhradě nákladů konkursu, nebo po zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku, ke dni nabytí právní moci usnesení soudu,

e) z vlastního podnětu, nebyli-li ustaveni členové statutárního orgánu a všem dosavadním členům statutárního orgánu skončilo funkční období před více než rokem, ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení evidence,

f) po uplynutí doby, na kterou byla založena, ke dni uplynutí této doby,

g) ke dni uvedenému v rozhodnutí o zrušení právnické osoby podle § 15a odst. 1 písm. b) podle zakládací listiny účelového zařízení, nebo

h) jestliže účelové zařízení neposkytuje obecně prospěšné služby uvedené v zakládací listině po dobu delší než jeden rok, ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení evidence.

(2) Evidence právnické osoby podle § 15a odst. 1 zaniká výmazem z Rejstříku evidovaných právnických osob.

(3) Zániku evidované právnické osoby podle odstavce 2 předchází její zrušení s likvidací, anebo zrušení bez likvidace, přechází-li její majetek a závazky na registrovanou církev a náboženskou společnost nebo její jinou právnickou osobu evidovanou podle tohoto zákona.

(4) Nepostačuje-li při likvidaci evidované právnické osoby její majetek k úhradě závazků, ručí za tyto závazky registrovaná církev a náboženská společnost, jejíž orgán ji navrhl k evidenci. Likvidační zůstatek z likvidace evidované právnické osoby přechází na registrovanou církev a náboženskou společnost, jejíž orgán ji navrhl k evidenci.

(5) Zaniká-li evidovaná právnická osoba podle § 15a odst. 1 s likvidací, je datum jejího výmazu z evidence totožné s datem ukončení její likvidace.

(6) Do 5 pracovních dnů od skončení likvidace oznámí tuto skutečnost likvidátor ministerstvu.

(7) Zaniká-li evidovaná právnická osoba bez likvidace a není-li na ni podán návrh na konkurs, je datum jejího zrušení totožné s datem jejího výmazu z Rejstříku evidovaných právnických osob.

§ 27 odst. 10

Ministerstvo vnitra poskytuje ministerstvu v rozsahu potřebném pro řízení o návrhu na registraci církve a náboženské společnosti, pro řízení o návrhu na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv a pro potřeby ověření osobních údajů členů orgánů církví a náboženských společností, statutárních orgánů evidovaných právnických osob a svazů církví a náboženských společností, a to i v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup z informačního systému evidence obyvatel, 19) o občanech a cizincích s povolením k pobytu na území České republiky tyto údaje-

§ 29

Zmocňovací ustanovení

Ministerstvo stanoví vyhláškou podrobnosti a podmínky pro vedení Rejstříku registrovaných církví a náboženských společností, Rejstříku svazů církví a náboženských společností a Rejstříku evidovaných právnických osob a vzory všech výpisů z registrace nebo evidence podle tohoto zákona a návrhů na evidenci právnické osoby a evidenci změn.

Dále navrhovatelé „eventuálním“ návrhem požadují zrušení výše citované části první čl. II (Přechodná ustanovení) a čl. III (Zmocnění k vyhlášení úplného znění zákona) zákona č. 495/2005 Sb. a níže označených ustanovení části druhé, třetí a čtvrté uvedeného zákona.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o dobrovolnické službě

Čl.IV

V § 6 odst. 2 zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), se slovo „církevní“ zrušuje a za slova „náboženské společnosti“ se vkládají slova „evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností 4)“.

Poznámka pod čarou č. 4 zní:

„4) Zákon č. 3/2002 Sb. , o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění nálezů Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. , zákona č. 562/2004 Sb. a zákona č. 495/2005 Sb.“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o zaměstnanosti

Čl.V

V § 81 odst. 2 písm. b) zákona č. 435/2004 Sb. , o zaměstnanosti, se slovo „církevní“ zrušuje a za slova „právníckou osobou“ se vkládají slova „evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností 48)“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o účetnictví

Čl.VI

V § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 563/1991 Sb. , o účetnictví, ve znění zákona č. 117/1994 Sb. , zákona č. 227/1997 Sb. , zákona č. 353/2001 Sb. a zákona č. 437/2003 Sb. , se slova „církevní právníckou osobou“ nahrazují slovy „právníckou osobou evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností 9“.

Poznámka pod čarou č. 9 zní:

„9) Zákon č. 3/2002 Sb. , o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění nálezů Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb. , zákona č. 562/2004 Sb. a zákona č. 495/2005 Sb.“.

Navrhovatelé požadují rovněž zrušení slov, která byla již derogována zákonem č. 495/2005 Sb. Ústavní soud dospěl k závěru, že tímto ve skutečnosti brojí proti derogačním ustanovením obsaženým v zákoně č. 495/2005 Sb.

Část první, čl. I, bod 1

V § 1 písm. b) se slovo „církevních“ zrušuje a za slova „právnických osob“ se doplňují slova „založených registrovanou církví a náboženskou společností a evidovaných podle tohoto zákona (dále jen „evidovaná právnická osoba“).“.

Část první, čl. I, bod 6

V § 8 odst. 3 se slovo „církevní“ zrušuje a za slovo „osobu“ se doplňují slova „podle § 15a odst. 1 písm. a)“.

Část první, čl. I, bod 8

V § 10 odst. 2 písm. d) se slova „církev a náboženské společnosti“ zrušují.

Část první, čl. I, bod 27

V § 16 odst. 1 se slova „orgánu registrované církve a náboženské společnosti nebo řeholní a jiné církevní instituce jako církevní“ a slova „k tomu určený v základním dokumentu předkládaném“ zrušují, za slovo „osoby“ se vkládají slova „podle § 15a odst. 1 písm. a)“ a za číslo „3“ se doplňuje text „písm. d)“.

Část první, čl. I, bod 31

V § 16 odst. 3 se slova „registrovaná církev a náboženská společnost“ nahrazují slovy „orgán registrované církve a náboženské společnosti podle § 10 odst. 3 písm. d)“, slova „církevní“ se zrušují, ve větě první se za slovo „osoby“ vkládají slova „podle § 15a odst. 1 písm. a)“, a slovo „církevních“ se nahrazuje slovem „evidovaných“.

Část první, čl. I, bod 51

V § 24 odst. 2 se slovo „církevních“ zrušuje.

Část první, čl. I, bod 52

V § 24 odst. 3 se slovo „církevních“ zrušuje.

XII.

Hodnocení „eventuálního“ návrhu na zrušení jednotlivých ustanovení zákona

61. Ústavní soud - vzhledem ke struktuře argumentace navrhovatelů - se nejprve zabýval režimem právního vzniku a zániku evidovaných právnických osob upraveným v § 15a - 16a (hlava IV) zákona a v ustanovení § 26 odst. 2 zákona, které s ustanoveními hlavy IV obsahově bezprostředně souvisí.

Návrh na zrušení § 15a odst. 2 zákona

62. Zákon liší mezi právnickými osobami „evidovanými podle tohoto zákona“ (zákon č. 3/2002 Sb.) a „ostatními právnickými osobami“, jejichž právní vznik je podmíněn „registrací

nebo zápisem” dle „zvláštních právních předpisů” (uvedený pojem normativně užitý v ustanovení § 15a odst. 2 zákona tím odkazuje na úpravu obsaženou v jiném právním předpisu než v zákoně č. 3/2002 Sb.).

63. Ustanovení obdobné § 15a odst. 2 zákon ve znění, které bylo předmětem ústavněprávního přezkumu v řízení vedeném pod sp. zn. Pl. ÚS 6/02, neobsahoval. Evidovány však dle zákona č. 3/2002 Sb. měly být jen církevní právnické osoby ve smyslu jeho ustanovení § 6 odst. 2, které Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 6/02 zrušil.

64. Oproti tomu zákon č. 308/1991 Sb., o svobodě víry a postavení náboženských společností, v § 19 odst. 1 stanovoval: „Registrující orgán vede evidenci všech právnických osob podle tohoto zákona, včetně těch, které odvozují svou právní subjektivitu od církví a náboženských společností, pokud nepodléhají jiné evidenci či registraci a upraví její podmínky.“

65. Jak bylo uvedeno výše, navrhovatelé namítají protiústavnost § 15a odst. 2 zákona.

66. Toto stanovisko bylo odůvodněno ve vyjádření navrhovatelů ze dne 18. 8. 2006 (spis č.l. 78, k bodu 7/ a 8/) následovně: „Církev považují tedy za správné, aby jejich pojetí vlastní výkon náboženství prováděly v rámci své vlastní organizační struktury ve svých církevních právnických osobách a nikoli v právních formách, které jsou světské a vyřazují tyto činnosti do jakýchsi externích právnických osob, které jsou vytvořeny státem, nikoli církvemi samotnými. Obecně prospěšné společnosti a podobné světské právnické osoby již nejsou součástí církve, církev však může být jejich zřizovatelem, ale ony již nikdy nebudou součástí církve jako takové.”

67. Vystává tudíž otázka, jaké právnické osoby zřizované církvemi mají být evidovány podle zákona č. 3/2002 Sb., respektive zda je ústavně konformní vyřadit některé subjekty - se zřetelem k předmětu jejich činnosti - z režimu tohoto předpisu.

68. Ústavní konformita výše citovaného ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 308/1991 Sb. nebyla ze strany církví a náboženských společností zpochybnována, což vystihují i navrhovatelé: „Původní zákon, dle kterého vše bez větších problémů fungovalo více než deset let, zákon č. 308/91 Sb., měl 24 krátkých paragrafů a problematika církevních právnických osob byla řešena bez jakékoli zákonné úpravy přímou aplikací Listiny základních práv a svobod. Veškeré potíže do vztahu církve a státu v otázce církevních právnických osob a realizace čl. 16 odst. 2 Listiny se datují v podstatě až od přijetí podrobného zákona č. 3/2002 Sb.” (spis č.l. 80, vyjádření k bodu 20/)

69. Ústavnímu soudu (i po vyjádření navrhovatelů, spis č.l. 76-77, ad bod 5/) zůstává nedostatečně osvětlený samotný smysl požadavku, aby bylo uvažované ustanovení § 15a odst. 2 zákona zrušeno.

70. Požadavek, aby církve a náboženské společnosti mohly zakládat právnické osoby (osoby s právní subjektivitou dle práva České republiky) nepodléhající zápisu do rejstříku dle zákona č. 3/2002 Sb. a ani dle jiného („zvláštního“) právního předpisu, totiž z návrhu nevyplývá a nenachází ani oporu v nosných důvodech nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/02.

71. Pokud by měly být dle zákona č. 3/2002 Sb. evidovány všechny církvemi a náboženskými společnostmi založené právnické osoby bez ohledu na předmět činnosti, což se

naznačuje z výše uvedeného, představovala by kategorie „ostatní právnické osoby založené registrovanou církví a náboženskou společností, které nejsou evidovány podle tohoto zákona“, prázdnou množinu. Ustanovení by bylo neaplikovatelné, což však nelze zaměňovat s protiústavností.

72. Pokud navrhovatelé předmět činnosti jako kritérium uznávají, a tedy nepožadují evidovat všechny instituce založené církvemi bez ohledu na předmět činnosti dle zákona č. 3/2002 Sb., není účel návrhu na zrušení ustanovení zřejmý rovněž, resp. tím méně.

73. I kdyby Ústavní soud navrhovatelům vyhověl a napadené ustanovení zrušil, situace by se nezměnila a bylo by nutné postupovat dle normativních řešení předjímaných - slovy zákonodárce - zvláštními právními předpisy (tak jako tak).

74. Ústavní soud proto návrh na zrušení ustanovení § 15a odst. 2 zákona č. 3/2002 Sb. důvodným neshledal.

75. Ani v rovině vlastní argumentace neobstojí - na druhé straně - poukaz obsažený ve vyjádření Ministerstva kultury na nezbytnost úpravy pro dosažení ekvity v rámci hospodářské soutěže (spis č.l. 52). Posuzované normativní řešení nezamezuje vzniku soutěžního vztahu, pokud je podnikatelská činnost evidovanou osobou provozována byť jen „doplňkově“ (což zákon předjímá), přičemž není jistě rozhodné, zda právnické osoby deformují tržní vztahy v rámci své hlavní či doplňkové činnosti.

Ostatní „eventuální“ návrhy proti ustanovením § 15a, § 16, § 16a, § 26 odst. 2 a § 26 odst. 7 zákona

76. Jelikož Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 6/02 zrušil ustanovení § 6 odst. 2 zákona, podle kterého „registrovaná církev a náboženská společnost může navrhnout k evidenci orgán církve a náboženské společnosti nebo řeholní a jinou církevní instituci založenou v církvi a náboženské společnosti podle jejích vnitřních předpisů za účelem organizace, vyznávání a šíření náboženské víry jako právnickou osobu podle tohoto zákona“, zabýval se Ústavní soud nejprve otázkou zákonem pochopené autonomie církví a náboženských společností ve vztahu ke zřizování právnických osob.

77. Podkladová právní úprava je nyní obsažena zejména v ustanoveních § 15a, § 16 a § 16a zákona.

78. S navrhovatelem lze souhlasit, že právě s předmětem činnosti právnických osob zakládaných církvemi a náboženskými společnostmi (předmětovými možnostmi, resp. vymezením jejich rozsahu) se spojuje sporná otázka ústavněprávní ochrany podle čl. 16 odst. 2 Listiny.

79. Především právě pro úzké určení předmětu činnosti církví evidovaných podle zákona č. 3/2002 Sb., omezené toliko na „organizaci, vyznávání a šíření náboženské víry“, Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 6/02 tehdejší ustanovení § 6 odst. 2 zákona zrušil. Ústavní soud zde konstatoval, že úkol církví a náboženských společností nelze redukovat na pouhé vyznávání určité náboženské víry, nýbrž jejich činnost ve společnosti je podstatně širší a spočívá též ve vyznařování náboženských hodnot navenek, a to prostřednictvím nejen religiozní činnosti, ale také např. činností charitativní, humanitární a obecně vzdělávací (obdobně nález sp. zn. I. ÚS 146/03).

80. Přestože uvedený výčet činností má povahu toliko demonstrativní, závěru, že církev a náboženské společnosti požívají dle čl. 16 odst. 2 Listiny „autonomie“ při zakládání právnických osob absolutní (zcela), bez ohledu na předmět jejich činnosti, však nesvědčí.

81. Ustanovení § 15a odst. 1 písm. a) zákona se vztahuje k evidenci „orgánu registrované církve a náboženské společnosti, řeholní a jinou církevní instituci osob hlásících se k církvi a náboženské společnosti založené za účelem vyznávání náboženské víry“.

82. Ustanovení § 15a odst. 1 písm. b) zákona pak upravuje (výslovně) evidenci „účelového zařízení registrované církve a náboženské společnosti založené církví a náboženskou společností pro poskytování charitativních služeb“, resp. služeb „sociálních nebo zdravotnických nebo působících jako charita či diakonie“ (§ 16a odst. 1 zákona) či poskytující veřejnosti služby „obecně prospěšné“ (§ 16a odst. 2 zákona).

83. Interpretace významné ustanovení § 15a odst. 4 zákona č. 3/2002 Sb. připouští existenci nejen „obecně prospěšné činnosti charitativní, sociální nebo zdravotnické“ coby naplně činnosti evidovaných osob, nýbrž - jakožto „doplňkovou činnost“ uvedených právnických osob při zachování režimu evidence dle zákona č. 3/2002 Sb. - i „podnikání a jinou výdělečnou činnost“.

84. Současná úprava, návrhem zpochybňovaná, tedy - oproti řešení předchozímu - nebrání tradičnímu spojení organizace, vyznávání a šíření náboženské víry s působením kulturním, charitativním a sociálním, včetně jejich „podnikatelského“ působení (a to v režimu právnických osob evidovaných dle zákona č. 3/2002 Sb.). Korespondujícím požadavkům nálezu Pl. ÚS 6/02 tím bylo zásadně vyhověno.

85. Ani omezení „podnikání a jiné výdělečné činnosti“ osob evidovaných podle § 15a odst. 1 - vedle obecně prospěšné činnosti charitativní, sociální nebo zdravotnické - na „doplňkovou činnost“ (§ 15a odst. 4) nelze považovat (není přesvědčivého důvodu) za „svévolné“. Obdobný pojem je užit též např. v § 5 odst. 3 písm. e) a § 17 odst. 1 zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů, § 18, § 20, § 21 a § 24 zákona č. 111/1998 Sb., o veřejných vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů, § 27 odst. 2 písm. g) a § 28 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, § 125 odst. 3 písm. e) zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů, a konečně § 1 odst. 2 zákona č. 245/2006 Sb., o veřejných neziskových ústavách zdravotnických zařízeních (k vymezení hlavní a vedlejší činnosti ve vztahu k zápisům do obchodního rejstříku srov. Pelikánová, I. a kol.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 1. část. 3. vydání, Linde: Praha, 2003, str. 319).

86. Ústavní soud se dále zabýval režimem vzniku a nabytí právní subjektivity těmito evidovanými právnickými osobami.

87. Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/02 deklaroval, že podle čl. 16 odst. 2 Listiny je obecně „právní vznik církevních právnických osob vázán na evidenci a nikoliv na registraci“, přičemž evidence představuje „deklaratorní právní akt“ a „je případná zejména z hlediska naplnění informační funkce a funkce ochrany práv třetích osob“.

88. „Funkce ochrany práv třetích osob“, jak se z tohoto nálezu rovněž podává, má souvztažnost s ustanovením čl. 16 odst. 4 Listiny, jestliže se připouští, že „omezení právního

vzniku církevních právnických osob“ je z důvodů zde stanovených přípustné, tj. může se tak stát zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých.

89. V řízení vedeném pod sp. zn. Pl. ÚS 6/02 hodnotil Ústavní soud ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 3/2002 Sb. co do podmínek vzniku (tehdejší církevní) právnické osoby toliko ve vztahu k těm, jež měly být zakládány jen za účelem „organizace, vyznávání a šíření náboženské víry“ (a dospěl ku závěrům kritickým, jež spolupůsobily ve prospěch jeho derogace).

90. V daných souvislostech (předmětného návrhu), je však významné, že zákon č. 3/2002 Sb., ve znění zákona č. 495/2005 Sb., předmět činnosti evidovaných právnických osob vymezuje - jak plyne z výše uvedeného - podstatným způsobem odlišně, resp. v rozsahu nepřehlédnutelně širším, a proto je nevyhnutelné otázku, zda jím zakotvenou úpravou vzniku (evidované) právnické osoby (podle tohoto zákona) nedochází k ústavně nepřipustnému omezení autonomie církví a náboženských společností, klášterů - a posoudit - znovu.

91. Podle ustanovení § 15a odst. 1, věty druhé, zákona „evidencí podle tohoto zákona se právnické osoby podle písmen a) a b) stávají právnickými osobami dle tohoto zákona“.

92. Za odpovídající ústavněprávně chráněnou hodnotu, jež zde vstupuje „do hry“, je namístě - jak již bylo řečeno - považovat princip právní jistoty zaručený v čl. 1 Ústavy, resp. „zaručení minima ochrany ostatních účastníků soukromoprávních majetkových vztahů“; jde o právní jistotu třetích osob (viz čl. 16 odst. 4 Listiny), a z povahy věci, stejně tak i zapisovaných právnických osob a jejich zřizovatelů.

93. Z hlediska metodologického je namístě použití testu proporcionality spočívajícího na třech kritériích (srov. kupř. sp. zn. Pl. ÚS 41/02, Pl. ÚS 34/04). Prvním je hodnocení jednoduchého práva hlediskem vhodnosti, jehož obsahem je posuzování zvoleného normativního prostředku z pohledu možného naplnění sledovaného účelu. Není-li daný normativní prostředek způsobilý sledovaného účelu dosáhnout, jde ze strany zákonodárce o projev svévole, jenž se považuje za rozporný s principem právního státu. Druhým krokem uplatnění principu proporcionality je posouzení jednoduchého práva hlediskem potřebnosti, jež sleduje analýzu plurality možných normativních prostředků ve vztahu k zamýšlenému účelu a jejich subsidiaritu z hlediska omezení ústavou chráněné hodnoty. Lze-li zákonodárcem sledovaného účelu dosáhnout alternativními normativními prostředky, je pak ústavně konformní ten, jenž danou ústavně chráněnou hodnotu omezuje v míře nejmenší. Sleduje-li posuzované jednoduché právo na straně jedné ochranu určité z ústavně chráněných hodnot, na straně druhé však jinou omezuje, uplatní se třetí hledisko principu proporcionality, jež vychází z jejich poměrování, resp. představuje metodologii zvažování těchto v kolizi stojících ústavních hodnot.

94. Vycházejí z takto naznačených hledisek lze především dospět k úsudku, že z pohledu postulátu vhodnosti, tj. vztahu mezi použitými právními prostředky a cíly zákonodárce, spojení právního vzniku právnických osob (dle tohoto zákona) se zápisem do veřejnoprávní evidence prostředek k dosažení ochrany práv a svobod druhých a právní jistoty představuje zjevně.

95. Co do naplnění kritéria potřebnosti, není možné opomíjet důsledky okolnosti, že zákonodárcem zvolil úpravu společnou pro všechny registrované církve a náboženské společnosti bez rozdílu. Tomu nelze v obecné rovině samozřejmě ničeho vytknout, na druhé

straně však nutno akceptovat, že nepostihuje ani podstatné, resp. jinak relevantní rozdíly mezi jednotlivými církvemi a náboženskými společnostmi. Není důvod upírat validitu úvaze České biskupské konference o rozdílech mezi „tradičními církvemi“, zejména s vertikálně hierarchickou organizační strukturou a centralizovaným vedením (a contrario založenými kupř. na kongregačním principu), jejichž „nauka a systém hodnot je ve svých principech neměnný a transparentní“, a církvemi (náboženskými společnostmi) ostatními. Úspěšnou ústavněprávní oponenturu však odtud vyvodit nelze; specifické poměry lze vystihnout prostřednictvím jiných právních pramenů (viz odlišné stanovisko k nálezu Pl. ÚS 6/02).

96. Pak je logické se smířit s tím, že není normativního prostředku méně závažně omezujícího práva garantovaná v čl. 16 odst. 2 Listiny, jenž by vedl k obdobnému stupni právní jistoty, jaký lze dosáhnout spojením právního vzniku se zápisem v evidenci, a zároveň byl způsobilý všeobecného uplatnění. Požadavek (kritérium) potřebnosti lze mít proto za splněný rovněž.

97. Ústavní soud proto přistoupil k zásadě poměrování v kolizi stojících ústavních hodnot, kterými jsou na jedné straně ochrana autonomie církví a náboženských společností a na straně druhé ochrana práv a svobod třetích osob a právní jistoty. Soustředil se nejprve na podmínky zápisu do Rejstříku evidovaných právnických osob.

98. Prvky respektu k principu autonomie církví a náboženských společností lze při vzniku právnických osob podle § 15a odst. 1 písm. a) a b) zákona spatřovat především v zásadě, že evidence bude provedena vždy, splní-li navrhovatel (orgán registrované církve a náboženské společnosti) objektivně rozumné formální podmínky.

99. Ohledně právnických osob podle § 15a odst. 1 písm. a) zákona musí návrh na evidenci podle ustanovení § 16 odst. 2 obsahovat a) doklad o jejím založení k tomu příslušným orgánem registrované církve a náboženské společnosti podle jejího základního dokumentu, b) předmět obecně prospěšné, podnikatelské a jiné výdělečné činnosti a její stanovy, pokud existují, c) její název, který se musí lišit od názvu právnické osoby, která již vyvíjí činnost na území České republiky nebo která již o evidenci požádala, d) její sídlo na území České republiky, e) označení jejího statutárního orgánu na území České republiky, f) osobní údaje členů jejího statutárního orgánu, a konečně g) způsob jednání statutárního orgánu evidované právnické osoby. Neobsahuje-li návrh podle odstavce 1 všechny náležitosti podle odstavce 2, ministerstvo vyzve nejpozději do 10 pracovních dnů ode dne doručení návrhu orgán registrované církve a náboženské společnosti, podle § 10 odst. 3 písm. d), aby návrh doplnil, popřípadě odstranil nedostatky, a to ve lhůtě 30 dnů, a upozorní ho, že nebude-li tato lhůta dodržena, řízení o návrhu se zastaví (§ 16 odst. 5 zákona č. 3/2002 Sb.). Nejde-li o právnickou osobu evidovanou podle tohoto zákona, ministerstvo návrh na evidenci zamítne (§ 16 odst. 6 zákona č. 3/2002 Sb.).

100. Ústavní soud se touto úpravou zabýval v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/02 a konstatoval, že pro její derogaci dán důvod není.

101. Tímto úsudkem nemůže otřást ani poukaz na odlišnost co do ustanovení § 16 odst. 2 písm. g) a § 16 odst. 6 zákona.

102. Ustanovení § 16 odst. 2 písm. g) zákona začleňující mezi náležitosti návrhu i údaj „o způsobu jednání statutárního orgánu evidované právnické osoby“ má racionální vazbu požadavek právní jistoty třetích osob, s nimiž právnická osoba „jedná“.

103. Návrh na evidenci právnické osoby založené registrovanou církví a náboženskou společností podle § 15a odst. 1 písm. b) zákona musí obsahovat zakládací listinu podle § 16a odst. 3 (§ 16a odst. 6). Náležitosti zakládací listiny a stanov upravují ustanovení § 16 odst. 3 a 4.

104. Dle § 16a odst. 3 zákona zakládací listina účelového zařízení musí obsahovat a) název, sídlo a identifikační číslo zakladatele, b) název a sídlo účelového zařízení na území České republiky, c) dobu, na kterou se účelové zařízení zakládá, pokud není založeno na dobu neurčitou, d) označení jeho statutárního orgánu na území České republiky, e) osobní údaje členů statutárního orgánu, f) jeho stanovy, g) způsob zveřejňování výroční zprávy o činnosti a hospodaření účelového zařízení za kalendářní rok, a konečně h) způsob schvalování změn zakládací listiny.

105. Dle § 16a odst. 4 zákona stanovy účelového zařízení podle odstavce 3 písm. f) musí obsahovat a) údaje podle odstavce 3 písm. b) a d), b) způsob ustavování a odvolávání členů statutárního orgánu a délku jejich funkčního období, je-li omezena, c) způsob, jakým statutární orgán jedná a činí právní úkony jménem účelového zařízení, d) druh obecně prospěšných služeb, které má účelové zařízení poskytovat, podmínky jejich poskytování a předmět podnikatelské a jiné doplňkové činnosti, budou-li provozovány.

106. Zhodnocením vyložených podmínek - z pohledu jejich účelu, tj. ve vztahu k principům právní jistoty, resp. ochrany třetích osob - se nabízí úsudek, že za objektivně nerozumné či dokonce šikanózní je považovat nelze; na druhé straně - ve vztahu k principu autonomie církví a náboženských společností - též platí, že nepředstavují nepřiměřenou (neúnosnou) zátěž nároky, jež na tyto subjekty, coby zřizovatele právnických osob kladou. Stojí za připomenutí, že není splněn předpoklad, že ve vnitřních předpisech všech církví a náboženských společností je organizační režim vzniku posuzovaných právnických osob v adekvátní podobě upraven.

107. Autonomii církví a náboženských společností neohrožuje ani ustanovení § 16 odst. 6 (obdobně § 16a odst. 9), neboť je důsledkem výše uznaných (předmětových) limitů právnických osob, evidovaných podle tohoto zákona. Je logické, že návrhu na evidenci právnických osob, které jeho režimu nepodléhají, nelze vyhovět. Předjímaný zamítavý výrok nepředstavuje „věcný přezkum“, nýbrž i zde jde zásadně o hodnocení „formálních“ náležitostí návrhu.

108. Kritérium „nárokovosti“ zápisu lze tedy mít v případě právnických osob evidovaných podle zákona za splněné; ministerstvo posuzuje úplnost předložených podkladů a na případné nedostatky reaguje postupy podle § 16 odst. 5, resp. § 16a odst. 7.

109. Pozornost bylo dále třeba věnovat okamžiku právního vzniku právnické osoby a jeho spojením se zápisem do veřejnoprávní evidence.

110. Prvek evidenčního režimu je zakotven pro osoby evidované podle § 15a odst. 1 písm. a) zákona tím, že se evidence - zásadně - provede zápisem ke dni jejího založení v registrované církvi a náboženské společnosti (§ 16 odst. 3 zákona), čímž se posiluje i znak „deklaratornosti“ zápisu. Na druhé straně však zřejmě platí, že do okamžiku zápisu do evidence zde právnické osoby - z pohledu právního řádu - není a k jejímu vzniku dochází v čase „zpětně“. Přestože však k právnímu vzniku nedochází samotnou perfekcí zřizovacího aktu, lze mít za to, že toto omezení je ústavněprávně konformním způsobem vyváženo konfrontovaným

principem právní jistoty a ochrany třetích osob.

111. Oproti názorům vyjádřeným v nálezu Pl. ÚS 6/02 zde nelze přehlédnout (jak již bylo výše připomenuto), že nadále jde o evidenci subjektů podstatně širšího předmětového vymezení, s významně širším „veřejným“ záběrem, včetně předjímaných prvků působení „podnikatelského“ (srov. § 15a odst. 4 zákona).

112. Jestliže tyto znaky platí zejména (tím spíše) ve vztahu k osobám evidovaným podle § 15a odst. 1 písm. b) zákona, pak lze mít za to, že jejich „evidence“ ob stojí i s patrnými rysy „registračními“, spojuje-li se okamžik právního vzniku právnické osoby zřejmě až se zápisem (srov. § 16a odst. 8). Ani zde ale nejde o „konstitutivnost“ v pravém slovy smyslu, neboť právní existence není spojena s rozhodnutím (povolením) veřejnoprávního orgánu, nýbrž s faktickým úkonem (zápisem) ohledně subjektu logicky již založeného, jehož provedení je při splnění formálních zákonných podmínek nárokem navrhovatele a je svázáno se zákonem stanovenou lhůtou (§ 16a odst. 8 zákona).

113. Dřívější kontrapozice „evidence“ a „registrace“ se v nových souvislostech (novém vymezení evidovaných osob) jeví v poněkud jiném světle; přechod z jednoho režimu do druhého není příkrý (nespojité), na obojí existuje „právní nárok“, pročez není přiléhavé (a ani účelné) je - nadto bez podrobnějšího konkrétního vymezení - klást proti sobě. Jisté, v předchozím zmíněné, uplatnění prvků registračních nemusí být napříště ani ústavněprávně neudržitelné, jestliže je vyváženo ochranou jiných ústavně relevantních hodnot.

114. Režim oddělení „založení“ od „vzniku“ právnické osoby není v právním řádu neobvyklým, a zpravidla nevyklučuje, aby dotčený právní subjekt vstupoval do právních vztahů i ve vzniklém „mezidobí“ (srov. ustanovení § 64 obch. zák., jež upravuje jednání jménem společnosti před zápisem do obchodního rejstříku).

115. Právní řád registrované církvi nebo náboženské společnosti nebrání realizovat úkoly instituce, kterou založily, a jež se později má stát evidovanou právnickou osobou, a to prostřednictvím právního jednání svým vlastním jménem (srov. § 530 obč. zák., organizační jednotky obchodních společností, odštěpné závody apod.). Jak bylo zjištěno ve věci sp. zn. I. ÚS. 146/03, „v rámci Římskokatolické církve se - nové charity vytvářejí tak, že vždy delší dobu působí nejprve bez vlastní právní subjektivity a jejich činnost zaštiťuje některá jiná charita. Poté, kdy se nově vznikající charita dostatečně vyvine a přesvědčí o své aktivitě, je jí příslušným církevním hodnostářem v souladu s vnitřními předpisy církve udělena právní subjektivita“.

116. V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/02 poukazoval Ústavní soud na „volnější“ režim zakládání právnických osob s odvozenou právní subjektivitou (organizačních jednotek sdružení), respektive odborových organizací a organizací zaměstnavatelů, jež stanoví zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.

117. Podstatný rozdíl však představuje odlišné vymezení předmětu činnosti sdružení na straně jedné a evidovaných právnických osob na straně druhé.

118. Zatímco sdružením zákon výtěžnou činnost zakazuje [§ 1 odst. 3 písm. b), § 12 odst. 3 písm. a) zákona č. 83/1990 Sb.], evidované právnické osoby ji provozovat mohou, byť coby činnost „doplňkovou“. Je zřejmé, že právě uvedená odlišnost se promítá v racionálně doložitelném zájmu na zajištění vyššího stupně právní jistoty a ochrany práv třetích osob.

119. Ostatně ani vznik „organizačních jednotek“ není zcela mimo registrační proces [srov. § 6 odst. 2 písm. e) zákona č. 83/1990 Sb.].

120. Sluší se též poznamenat, že tato „liberální“ koncepce, právě z hlediska nedostatku účinné ochrany práv jiných účastníků právních vztahů, je v teorii kritizována (Chalupa, L. Právní subjektivita organizačních složek občanských sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., Právní rádce, roč. 1998, č. 1, str. 9).

121. Ustanovení § 9a zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, zakotvuje zmírňující výjimku, dle které odborová organizace a organizace zaměstnavatelů se stává právnickou osobou dnem následujícím poté, kdy příslušnému ministerstvu (§ 7 odst. 1) byl doručen návrh na její evidenci.

122. Vznik odborové organizace nebo organizace zaměstnavatelů není založen na principu registrace vzhledem k mezinárodním závazkům České republiky, konkrétně založených v čl. 8 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, čl. 5 Evropské sociální charty, a zejména v čl. 7 Úmluvy o svobodě sdružování a ochraně práva odborově se organizovat.

123. I v případě odborových organizací a organizací zaměstnavatelů je evidenční princip uplatněn v modifikované podobě; také zde je fakticky právní vznik podmíněn zápisem do veřejnoprávního rejstříku a den právního vzniku se neshoduje s okamžikem perfekce zřizovacího aktu.

124. Podstatné je, že požadavek „podstatně volnějšího režimu“ vzniku „církevních“ právnických osob (vyslovený v nálezu Pl. ÚS 6/02) není přímo přenositelný do právní úpravy právnických osob „evidovaných“, neboť tyto nevycházejí ze shodného právního základu (jmenovitě jejich předmětového vymezení). Existující (výše zmíněné) odlišnosti, vedle ne zcela určitého kritéria „podstatně volnějšího“, uplatnění tohoto „režimního“ požadavku zřetelně relativizuje.

125. Shrnutím řečeného se tedy dospívá k závěru, že není spolehlivého důvodu, aby návrhem dotčená ustanovení § 15a, § 16 a § 16a zákona mohla být hodnocena jako kolizní s čl. 16 odst. 2 Listiny, neboť (určitá) omezení autonomie církví a náboženských společností jsou vyvažována jiným ústavně relevantním zájmem, jež představuje - jak bylo uvažováno - ochrana práv třetích osob, resp. princip právní jistoty (čl. 1 odst. 1 Ústavy, čl. 16 odst. 4 Listiny). Nelze efektivně doložit, že zákonem zakotvený proces a podmínky vzniku právnických osob založených z vnitřních poměrů registrovaných církví a náboženských společností není podložen legitimním cílem a že vybočuje z požadavků proporcionality. Není od věci připomenout též názor, vyjádřený v odlišném stanovisku k nálezu Pl. ÚS 6/02, že stát v kontextu posuzované právní úpravy („při stanovení podmínek pro udělení statusu právnické osoby církvím a náboženským společnostem“) disponuje „značnou mírou volného uvážení“.

126. Nepřípadný je argument navrhovatelů, že zákon „poškozuje práva menšiny“ (jímž mají být věřící), a tím je v rozporu s čl. 6, větou druhou, Ústavy. Čl. 6 Ústavy totiž zcela zjevně (srov. věta první) směřuje do obecně politické (společenské) roviny a Listina chrání menšiny „národnostní nebo etnické“. „Věřící“, ať je jich podle „Sčítání lidu, domů a bytů“, jak uvádějí navrhovatelé, více nebo méně, jsou ve svém ústavním postavení chráněni speciálně - rozhodným (a uvažovaným) - článkem 16 (a čl. 15 odst. 1) Listiny.

127. Z uvedených důvodů Ústavní soud návrh na zrušení těchto ustanovení podle § 70 odst. 2 zákona o Ústavním soudu zamítl.

128. Ve shodě s tímto závěrem neobstojí ani návrh na zrušení ustanovení § 26 odst. 2 zákona; jestliže zákon podmiňuje právní vznik evidované právnické osoby zápisem do evidence, odpovídá vnitřní logice věci, aby tento zánik byl spojen s výmazem z evidence. Formálně je takový závěr v souladu s důvody, pro něž Ústavní soud zde nevyhověl návrhu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 6/02.

129. Napadené ustanovení je obdobou dřívějšího znění § 26 odst. 2 zákona (před novelou zákonem č. 495/2005 Sb.), dle kterého „církevní právnická osoba zaniká výmazem z evidence v Rejstříku církevních právnických osob“. Nové znění „evidence právnické osoby podle § 15a odst. 1 zaniká výmazem z Rejstříku evidovaných právnických osob“ jen podtrhuje obecné pojetí, že „výmaz“ nemá důsledky na tu „existenci“ dotčeného subjektu, jež byla založena jeho zřízením ve vnitřních poměrech církve či náboženské společnosti.

130. Kontroverzi vyvolávající ustanovení § 26 odst. 7 zákona je pak přiléhavé vyložit tak, že za zde uvedených předpokladů je „datum“ zániku (evidované právnické osoby) „totožné s datem jejího výmazu z Rejstříku evidovaných právnických osob“.

131. Dodává se, že právní vztahy vycházející ze zákona jsou vzhledem k jeho ustanovení § 27 odst. 1 pod ochranou režimů vycházejících z „obecných předpisů o správním řízení“ a potažmo institutu správního soudnictví, a to včetně (zejména) těch postupů, z pohledu navrhovatelů kritických, jež mohou mít podklad v namítaných ustanoveních § 16 odst. 5 a 6, § 16a odst. 7 a 9 a § 26 zákona (srov. též nález Ústavního soudu ze dne 18.6.2003, sp. zn. I. ÚS 146/03).

Ostatní „eventuální“ návrhy

132. Pro porozumění smyslu ostatních „eventuálních“ návrhů je významné vyjádření navrhovatelů ze dne 18.8.2006, v němž uvádějí, že „netvrdí, že každé ustanovení zvlášť naplňuje všechny jejich výhrady a důvody protiústavnosti, avšak cíle novelizace a její konečný dopad je natolik neakceptovatelný, že je nutno celý takovýto předpis zrušit a nepřipustit další snížení dosaženého standardu náboženských práv“ (spis č.l. 79).

133. S argumentem celkového snížení lidskoprávních standardů se Ústavní soud již (s negativním výsledkem) vypořádal v kontextu návrhu na zrušení zákona č. 495/2005 Sb. (část X. nálezu).

134. Ústavněprávní roviny proto nelze dosáhnout poukazem (postrádajícím bližší argumentací nad rámec výše uvedené úvahy) na slova 1/ „založených registrovanou církví a náboženskou společností a evidovaných podle tohoto zákona (dále jen „evidovaná právnická osoba“)" v ustanovení § 1 písm. b) zákona, 2/ „,popřípadě jména“, „adresa místa trvalého pobytu v České republice;“ a „dále“ v ustanovení § 3 písm. c) zákona a 3/ „evidované“ v ustanovení § 3 písm. d) zákona.

135. Stejný závěr lze vyslovit i ve vztahu k odkazům (směřujícím do hlavy II zákona) na slova 1/ „nebo jinou právnickou osobou“ v ustanovení § 4 odst. 4 zákona, 2/ „osob“ v § 5 úvodní části ustanovení a sub písm. a) a 3/ „podle § 15a odst. 1 písm. a)“ v § 8 odst. 3 zákona.

136. Výhrady, jež vznesli navrhovatelé proti ustanovení § 10 odst. 3 písm. g) zákona (ohledně požadavku uvést „seznam v církvi a náboženské společnosti používaných označení duchovních“) nemají na rozhodný kontext čl. 16 odst. 2 Listiny vazbu žádnou, jestliže je spojují - toliko - s předpokládanými důsledky pro zařazení jednotlivých duchovních do platových tříd dle nařízení vlády č. 566/2006 Sb., o úhradě osobních požitků duchovních církví a náboženských společností (dříve nařízení vlády č. 578/1990 Sb.).

137. Jelikož režim doplnění údajů navrhovatelem předpokládaný v ustanovení § 13 odst. 1 a 2 zákona poskytuje kvalifikovaný prostor pro nápravu kritických nedostatků, do ústavně zaručených základních práv a svobod nezasahuje ani ustanovení § 13 odst. 3, respektive § 14 odst. 7 zákona. Ostatní návrhy proti ustanovením hlavy III [návrh na zrušení 1/ slova „nejméně“ v § 10 odst. 2 písm. c), 2/ slov „předkládaný podle odstavce 2 písm. d)“ v úvodní části ustanovení § 10 odst. 3, 3/ slov „na území České republiky“ v § 10 odst. 3 písm. c), 4/ § 10 odst. 3 písm. d) a 5/ § 10 odst. 3 písm. f), 6/ § 10 odst. 3 písm. h), 7/ slov „a údaje podle § 27 odst. 5“ v ustanovení § 10 odst. 3 písm. j), 8/ slova „orgánu“ v § 10 odst. 4, 9/ slov „podle § 10 odst. 3 písm. d)“ v ustanovení § 11 odst. 2, 10/ slova „nejméně“ v ustanovení § 11 odst. 4 písm. a), 11/ slov „na území České republiky“ v ustanovení § 12 odst. 1 písm. b), 12/ slov „podle § 10 odst. 3 písm. d)“ v ustanoveních § 13 odst. 2 písm. b) a § 14 odst. 6 písm. b), 13/ slova „registraci“ v § 15 odst. 2, 14/ slov „podle § 10 odst. 3 písm. d)“ v § 15 odst. 3 a 15/ slov „podle § 10 odst. 3 písm. d)“ v ustanoveních § 15 odst. 4 věta první a § 15 odst. 5 věta druhá] jsou vedeny v intencích všeobecné kritiky legislativní úpravy, nejsou podloženy adekvátními, resp. konkrétními důvody, a důvody pro jejich zrušení Ústavní soud neshledává rovněž.

138. Ustanoveními hlavy IV se Ústavní soud zabýval výše.

139. Navrhovatelé nezveřejnili okolnosti, pro které by měla být zrušena ustanovení hlavy V týkající se Rejstříku registrovaných církví a náboženských společností, Rejstříku svazů církví a náboženských společností a Rejstříku evidovaných právnických osob. Konkrétně jde o 1/ slovo „EVIDOVANÝCH“ v nadpisu hlavy V, 2/ slovo „evidovaných“ v nadpisu § 17, 3/ slova „evidovaných“ a „právnícké osoby registrované nebo evidované podle tohoto zákona a tímto“ v § 17 odst. 1, 4/ „evidovaným“ v § 17 odst. 6, 5/ ustanovení § 17 odst. 7 a 8 včetně poznámky pod čarou č. 15a, 6/ ustanovení § 18 odst. 1 písm. d) a i), 7/ slova „registraci změn“ v § 18 odst. 2, 8/ § 19 odst. 1 e) a i), 9/ slova „registraci změn“ v ustanoveních § 19 odst. 2, a 10/ § 20 zákona.

140. Co do hlavy VI, Ústavní soud se výše zabýval ustanovení § 26 odst. 2 zákona. V případě dalších ustanovení hlavy VI a VII se opět nedostává konkrétní oponentury ze strany navrhovatelů. Zde jde o 1/ slovo „EVIDOVANÉ“ v nadpisu hlavy VI, 2/ slova „nebyl“ a „ustaven orgán“ a vložená slova „podle § 10 odst. 3 písm. d)“ v § 22 odst. 1 písm. d), 3/ slova „návrhu na konkurs nebo při návrhu na“ a nahrazené slovo „evidované“, respektive doplněná poznámka pod čarou č. 16: „Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákona č. 122/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 74/1994 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 156/1994 Sb., zákona č. 224/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 94/1996 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 12/1998 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 214/2000 Sb., zákona č. 368/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 125/2002 Sb., zákona č. 403/2002 Sb., zákona č. 101/2003 Sb., zákona č. 210/2003 Sb., zákona č. 257/2004 Sb. a zákona č. 499/2004 Sb.“, v § 23, 4/ ostatní ustanovení § 26, 5/ slovo „evidovaných“ § 27 odst. 10, 6/ slova „evidovaných“ a „a návrhů na evidenci právnické osoby a evidenci změn.“ v § 29 zákona.

141. Shodná hlediska (viz též bod 59) se prosadí i ve vztahu k dalším ustanovením zákona č. 495/2005 Sb., a to 1/ přechodným ustanovením (část první, čl. II), 2/ zmocnění k vyhlášení úplného znění zákona (část první, čl. III), 3/ změně zákona o dobrovolnické službě, 4/ změně zákona o zaměstnanosti, 5/ změně zákona o účetnictví a 6/ návrhům směřujícím do části první, čl. I proti zrušení slova „církevních“ v § 1 písm. b), § 8 odst. 3, § 16 odst. 3, § 24 odst. 2 a § 24 odst. 3, zrušení slov „církev a náboženské společnosti“ v § 10 odst. 2 písm. d), a zrušení slov „orgánu registrované církve a náboženské společnosti nebo řeholní a jiné církevní instituce jako církevní“ a „k tomu určený v základním dokumentu předkládaném“ a vložení slov „podle § 15a odst. 1 písm. a)“ za slovo „osoby“ a doplnění textu „písm. d)“ za číslo „3“ v § 16 odst. 1.

142. Lze tedy uzavřít, že zde prezentované (dílčí) návrhy buď nemohou než sledovat osud těch, jež byly posouzeny výše jako nedůvodné, nebo nemají žádnou vazbu na navrhovatele přednesenou ústavněprávní argumentaci (resp. z jejího obecného vymezení se takový vztah nepodává) anebo jsou z pohledu rozhodného čl. 16 odst. 2 Listiny obsahově neutrální.

143. Ústavní soud proto podle ustanovení § 70 odst. 2 zákona o Ústavním soudu zamítl návrh i těchto částech.

144. K tomu lze - k obecné argumentační rovině návrhu - dodat, že v něm navrhovatelé v nikoli nevýznamné části opětovně uplatnili výhrady, vyjádřené již v návrhu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 6/02. Ani v případech, kdy nově napadená ustanovení mohou být pojmána jako identická s těmi, ve vztahu k nimž byl předchozí návrh zamítnut, nepokládal Ústavní soud za případné (a efektivní) otevřít otázku překážky rozsouzené věci, neboť lze vycházet z toho, že rozhodnou „jinou věc“ zakládá již nové vymezení evidovaných právnických osob ve smyslu § 15a, § 16 a § 16a zákona.

145. Ve vztahu k ustanovení § 13 zákona o Ústavním soudu se připomíná, že Ústavní soud vychází ze závěru, že se neodchyluje od právních názorů, jež vyjádřil ve zmiňovaném nálezu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 6/02.

Poučení:

Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 30. října 2007